

Europos
Komisija

PANORAMA

2018 M. ruduo / Nr. 66

Lietuva – pažangesnės ateities kūrimas

TARPTAUTINIS
MIESTŲ
IŠ VISO PASAULIO
BENDRADARBI-
VIMAS

ES KELIONIŲ
PROJEKTAS –
TAI BENT
KELIONĖ!

Regioninė ir
miestų politika

PANORAMA

Šiame numeryje...

Šiame žurnalo *Panorama* rudens numeryje apžvelgiame daugybę temų – miestų problemas, tarptautinį bendradarbiavimą ir energetikos politiką.

Šįkart mūsų dėmesio centre atsidūrė Lietuva. Pristatome pokalbį su Lietuvos finansų ministru Viliumi Šapoka, kuris pasakoja, kaip Lietuvoje naudojamos ES lėšos šalies konkurencingumui stiprinti ir jos našumui didinti investuojant į verslo plėtrą. Be to, išsamiau apžvelgiame penkis naujus projektus. Skiltyje „Sustabdytos akimirkos“ pristatome projektus, finansuojamus Vokietijos Reino krašto-Pfalco regione.

Apžvelgiame, kaip sanglaudos politika prisideda prie tvariosios energetikos ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų visuomenės kūrimo, aptariame strategines partnerystes su pasaulio miestais įgyvendinant ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo projektą ir

pateikiame naujausias ataskaitas apie verslo vykdymą Kroatijoje, Čekijos Respublikoje, Portugalijoje ir Slovakijoje rezultatus.

Pristatome šių metų konkursą „Europa mano regione“ laimėjusias nuotraukas ir tinklaraščius, taip pat prisimename neseniai pasibaigusį ES kelionių projektą ir pasakojame apie visų aštuonių jaunųjų dalyvių susitikimą Berlyne šiai kelionei pasibaigus. Skiltyje „Projektai“ lankomės Gibraltare, Rumunijoje ir Vokietijoje.

AGNÈS MONFRET

Komunikacijų skyriaus vadovė, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, Europos Komisija

Viršelio nuotrauka: „Thinkstock“, Aleh Varanishcha

04

12

17

28

REDAKCIJOS SKILTIS.....	3	ES MIESTŲ DARBOTVARKĖ.....	20
PERĖJIMO PRIE ŠVARIOS IR TEISINGOS ENERGETIKOS SKATINIMAS.....	4	TINKLAS „EUROCITIES“ IR MIESTŲ ASPEKTAS.....	22
SANGLAUDOS LĖŠOS ŽEMUTINĖJE AUSTRIJOJE.....	7	MIESTŲ PARTNERYSČIŲ NAUDA.....	24
ES INVESTUOJA Į RUMUNIJOS MIESTUS.....	8	LIETUVA – PAŽANGŪS ŽINGSNIAI.....	28
VOKIETIJOS NUOMONĖ APIE FINANSAVIMĄ SANGLAUDOS POLITIKOS LĖŠOMIS.....	9	ŽEMĖLAPIAI: UNIVERSITETŲ PRIEINAMUMAS.....	36
DAR KARTĄ APIE VERSLĄ.....	10	SUSTABDYTOS AKIMIRKOS IŠ REINO KRAŠTO-PFALCO.....	38
ES KELIONIŲ PROJEKTUI PASIBAIGUS.....	12	DUOMENŲ CENTRAS: ERPF IR SF LĖŠŲ PANAUDOJIMAS.....	40
KONKURSO „EUROPA MANO REGIONE“ LAIMĖTOJAI.....	16	TARPREGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS VEIKIA.....	42
DĖMESIO CENTRE – KONKURSAS „YOUTH4REGIONS“.....	18	PROJEKTAI IŠ JK, VOKIETIJOS IR RUMUNIJOS.....	44

REDAKCIJOS SKILTIS

„Pasodinkime šiandien medžius, kurių paunksmėje galės saugiai augti ir kvėpuoti mūsų palikuonys – nesvarbu, iš kur jie būtų: šiaurės, pietų, vakarų ar rytų.“

Šiais žodžiais, pasakytais 2018 m. pranešime apie Sąjungos padėtį, Komisijos pirmininkas Juncker dar kartą patvirtino ilgalaikį ir esminį Sąjungos įsipareigojimą užtikrinti taiką ir ilgalaikę gerovę visiems – nesvarbu, kurioje ES šalyje jie gyventų ar iš kur būtų kilę.

Būdama už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė, didžiuojuosi galinti kartu su milijonais sanglaudos politikos veikėjų iš visos Sąjungos prisidėti prie ES politikos, kuri atveria tokias galimybes. Šiame *Panoramos* numeryje rasite daugybę vertingų pavyzdžių, kaip šie veikėjai savo neįkainojamam darbu prisideda prie pokyčių.

Po kelių dienų dauguma jų iš visos ES vėl susirinks Briuselyje dalyvauti Europos regionų ir miestų savaitės renginiuose, kuriuose dalyvis savo patirtimi bei žiniomis ir dar kartą patvirtins savo įsipareigojimą kurti geresnę ir labiau klestinčią Europą.

Beje, šių metų Europos regionų ir miestų savaitė bus ypatinga. Kaip sakė Pirmininkas Juncker, Europa labai reikalinga pasauliui, todėl ES turi būti itin atsakinga. Ji privalo laikytis savo pažadų. Europos Komisijos pasiūlymai dėl 2021-2027 m., kuriuose išdėstyti mūsų bendri siekiai dėl naujojo laikotarpio, tėra pirmas žingsnis. Dabar laikas žengti tolyn ir papildyti šiuos pasiūlymus idėjomis bei projektais, suformuosiančiais šią politiką kitam dešimtmečiui. Štai kodėl ES regionų ir miestų savaitės dalyvių indėlis gali būti išties vertingas.

Jie kviečiami pasidalyti savo įžvalgomis, patirtimi bei mintimis šiomis trimis pagrindinėmis temomis:

- būtinybė užtikrinti tvirtą sanglaudos politiką po 2020 m., siekiant įveikti struktūrines kliūtis, plėtoti žmogiškąjį kapitalą ir pagerinti ES piliečių gyvenimo kokybę;
- augimas ir regioninė plėtra; teritorinės globalizacijos, skaitmeninės pertvarkos, klimato kaitos ir energetikos pertvarkos supratimas ir valdymas;
- integruota teritorinė plėtra, įskaitant jaunimo, migrantų integracijos ir socialinės atskirties strategijas.

Nekantriai laikiu diskusijų ir gausybės naujų idėjų, kiliančių savaitės renginių metu. Jos pasės sėklas naujam sanglaudos politikos projektų ciklui, iš kurių išaugs medžiai, suteiksiantys saugią paunksmę būsimoems europiečių kartoms. Tai mūsų pareiga. Esu tikra, kad ilgainiui jie galės didžiuotis mūsų pasirinkimu ir ryžtu išlaikyti savo kryptį nepaisant iššūkių, vietos ir laikmečio. ■

CORINA CREȚU

Už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė

Perėjimas prie švarios ir teisingos energetikos visiems

Perėjimas prie Europos mažo anglies dioksido kiekio technologijų visuomenės tampa realybe. Pasiūlymai dėl 2021-2027 m. sanglaudos politikos ne tik padės siekti klimato ir energetikos tikslų, bet ir prisidės prie ekonomikos augimo, darbo vietų ir įmonių kūrimo, investavimo galimybių bei tinkamesnio tvariosios energetikos prieinamumo.

Ieškant sprendimų dėl perėjimo prie švarios ir teisingos energetikos, reikia sutelkti visą visuomenę. Siekiant bendrų Europos 2020 m. ir 2030 m. energetikos bei klimato tikslų ir norint įgyvendinti pagal Paryžiaus susitarimą prisiimtus įsipareigojimus dėl klimato kaitos švelninimo, būtinas visų suinteresuotųjų šalių dalyvavimas.

Be to, energetikos pertvarka prisideda prie Europos ekonomikos modernizavimo. Ji gali paskatinti ekonomikos augimą, pirmąją investicijų ir technologijų srityse bei regionų vystymąsi, užtikrinti švaresnę ir sveikesnę aplinką bei pagerinti švaresnės ir saugesnės energijos prieinamumą.

ENERGETIKOS SĄJUNGOS STRATEGIJA

Energetikos sąjunga užtikrins, kad Europa turėtų saugios, įperkamos ir klimatui nekenkiančios energijos. 2015 m. priimtoje ES energetikos sąjungos strategijoje įtraukti visi penki glaudžiai tarpusavyje susiję ir vienas kitą stiprinantys aspektai:

- › Saugumas, solidarumas ir pasitikėjimas
- › Visiškai integruota vidaus energijos rinka
- › Energijos vartojimo efektyvumas
- › Klimato politika – ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas
- › Moksliniai tyrimai, inovacijos ir konkurencingumas

KLIMATO IR ENERGETIKOS TIKSLAI

2021–2030 m. laikotarpiu energetikos sektorius pareikalaus apie 400 milijardų EUR investicijų į energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiosios energijos išteklius ir infrastruktūrą, o perėjimas nuo tradicinių sektorių (pvz., anglies) pareikalaus socialinių išlaidų. ES sanglaudos politika gali padėti regionams ir miestams sukurti veiksmingus sprendimus dėl tinkamo ir efektyvaus perėjimo prie švarios energetikos, atsižvelgiant į skirtingas sąlygas ES šalyse.

2014–2020 m. laikotarpiu sanglaudos politika remia partnerystes, sprendimus, priimtus laikantis principo „iš apačios į viršų“ ir pažangiąsias specializacijas mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir paslaugų srityse. Jos skatina tvaresnę energijos vartojimą visuose sektoriuose, įskaitant transportą, ir gerina pažangiųjų elektros tinklų prieinamumą. Iki 2017 m. pabaigos energetikos sąjungą remiantiems projektams buvo skirta apie 34,5 milijardo EUR sanglaudos politikos lėšų – pusė visos 2014–2020 m. laikotarpiui numatytos sumos (69 milijardų EUR).

ENERGIJĄ TAUPANTYS NAMAI LIETUVOJE

Siekdama pagerinti energijos vartojimo efektyvumą, Lietuva į senų daugiabučių renovaciją investavo apie 314 mln. EUR Europos regioninės plėtros fondo 2014–2020 m. laikotarpiui skirtų lėšų. Tikimasi, kad daugiabučių atnaujinimas 30 000 šeimų sumažins energijos suvartojimą iki 60 proc. Iki 2017 m. pabaigos renovuota 750 namų (sąlygos pagerintos 19 000 šeimų), apie 400 namų renovuojami ir rengiamasi renovuoti dar 700 namų.

Pertvarkos spartinimas

Pasiūlymuose dėl 2021–2027 m. sanglaudos politikos suformuluotas trumpesnis prioritetų sąrašas, kuriais siekiama šių tikslų: pažangesnės, žalesnės be anglies dioksido, socialiai atsakingesnės, geriau sujungtos ir piliečiams artimesnės Europos. Jie užtikrina lankstumą ir palengvina integruoto požiūrio, galinčio paspartinti energetikos pertvarką, taikymą įvairiose politikos srityse ir regionuose.

Investuojant į mažiau sričių, pagrindinis sanglaudos politikos dėmesys bus sutelktas į konkurencingumo stiprinimą ir į struktūrines pertvarkas prisitaikant prie globalizacijos iššūkių bei technologinių pokyčių. Tokiu būdu bus išvengta išteklių susiskaidymo ir susitelkta į pažangią ir novatorišką regionų ekonomikos pertvarką bei žalesnę Europą be anglies dioksido.

Energetikos sąjungos valdymas įpareigoja valstybes nares sudaryti integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus 2021–2030 m. Šie planai kartu su keliomis kitomis energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiąją energiją skatinančiomis priemonėmis yra atnaujintų reikiamų sąlygų, kurias Europos Komisija pasiūlė taikyti sanglaudos politikai, dalis.

Valdymas ir reformos yra lemiami sėkmės aspektai. Programavimo ir programų įgyvendinimo metu būtina atsižvelgti į atitinkamas energetikos sąjungos valdymo ir Europos semestro rekomendacijas.

Siūloma Europos miestų iniciatyva, grindžiama ES miestų darbotvarkė, taip pat stiprina šį veiksmą. Ji skatina inovatyvias investicijas apjungdama įvairias finansavimo priemones, padedančias miestams nuosekliau ir lengviau kurti pažangias mažo anglies dioksido kiekio technologijų sistemas. INTERREG tarpvalstybinės

programos bus labiau sutelktos į institucijų bendradarbiavimą, tarpvalstybinių problemų sprendimą ir investavimą į bendras paslaugas. Visa tai turi didžiulės svarbos tvariosios energetikos sistemai.

Privačiųjų investicijų papildymas

Svarbiausias politikos tikslas yra kurti perspektyvias energijos rinkas. Didžiąją dalį investicijų šioje srityje turėtų sudaryti privatūs finansavimo šaltiniai, nes atsinaujinančiosios energijos ar infrastruktūros projektai duoda pajamų, o investicijos į energijos vartojimo efektyvumą mažina išlaidas už energiją.

Privatūs šaltiniai turėtų būti sutelkti ten, kur dėl rinkos nepakankamumo atsiranda finansavimo spragų. Valstybės narės ir regionai turi užtikrinti, kad viešasis finansavimas ne pakeistų, bet papildytų ir skatintų privačiąsias investicijas, jei taikytina, vadovaujantis valstybės pagalbos taisyklėmis.

2021–2027 m. programavimo laikotarpiu sanglaudos politikos ištekliai bus menkesni, todėl turėtų sustiprėti finansinių priemonių svarba. Tai atitinka bendrąjį tikslą skatinti investicijas vietoje, maksimaliai didinant privačiąsias investicijas. Tuo pat metu išsaugomas lankstumas siekiant bendrųjų ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslų.

Jei kurios nors veiklos dalys neduoda pajamų ar neleidžia sutaupyti lėšų, jas galima finansuoti derinant dotacijas ir finansines priemones, pavyzdžiui, norint padėti tobulinti novatoriškas technologijas ar spręsti socialinius klausimus, visų pirma energijos nepriteklių.

Naujų sistemų skatinimas

Siekiant ilgalaikių ES tikslų, būtina iš esmės keisti mūsų ekonomiką ir visuomenę. Perėjimas prie švarios ir teisingos energetikos reikalauja sisteminių sprendimų, o ne esančių sistemų optimizavimo.

Visų lygmenų veikėjai turi turėti reikiamų žinių ir praktinės patirties. Būtinai geras įvairių viešųjų ir privačių suinteresuotųjų asmenų koordinavimas, įskaitant įvairių paramos priemonių kūrimą.

Papildomosiose priemonėse turėtų būti numatyta parama regionų ir vietos pajėgumų tinkamai valdyti perėjimą prie švarios energijos stiprinimui. Būtina įtraukti visus susijusius dalyvius – NVO, verslo atstovus, mokslo bendruomenę ir valdžios institucijas.

Šalių keitimasis patirtimi gali sustiprinti viešųjų ir privačių suinteresuotųjų asmenų pajėgumus. ES lygmens vaidmuo tenka Energetikos ir vadovaujančiųjų institucijų tinklui. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS:

<https://europa.eu/!jN48TP>

SAVAIS ŽODŽIAIS

PANORAMA
dėkinga už Jūsų
indėlių!

„Savais žodžiais“ – tai žurnalo *Panorama* skiltis, kurioje vietos, regioninio, nacionalinio ir Europos lygmenų suinteresuotieji subjektai dalijasi savo planais 2014–2020 m. laikotarpiui ir išsako savo nuomonę apie itin svarbias sanglaudos

politikos po 2020 m. diskusijas. *Panorama* laukia atsiliepimų Jūsų gimtąja kalba. Juos galėsime skelbti būsimuose leidimuose. Susisiekite su mumis adresu **regio-panorama@ec.europa.eu** dėl tolesnės informacijos apie Jūsų atsiliepimo pateikimo terminus ir rekomendacijas.

Sanglaudos politika skatina Žemutinės Austrijos vystymąsi

Žemutinė Austrija, kurioje yra 1,67 mln. gyventojų, yra didžiausias šalies regionas pagal plotą ir antras didžiausias regionas pagal gyventojų skaičių. Ji susiduria su tokiais iššūkiais kaip ekonomikos dinamiškumas, infrastruktūra, augantis gyventojų skaičius, Vienos artumas ir Čekijos Respublikos bei Slovakijos kaimynystė.

Johanna Mikl-Leitner
Europos regionų komiteto narė
Žemutinės Austrijos vadovė

Martin Eichinger
Žemutinės Austrijos vyriausybės
narys, atsakingas už būstą, darbą
bei tarptautinius santykius, ir
Regionų komiteto pakaitinis narys

Sanglaudos lėšos padeda Žemutinei Austrijai spręsti daugumą šių problemų ir įgyvendinti daugybę erdvės plėtros, aplinkos apsaugos ir išsaugojimo bei mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir naujų technologijų projektų. Be to, sanglaudos politikos parama prisideda prie šio regiono verslo modernizavimo ir naujų verslo vietų kūrimo. Dėl ekonominės plėtros pagerėjo Žemutinės Austrijos užimtumas. Nedarbo lygis yra žemiausias per 18 pastarųjų metų.

Regiono investicijos į tarpvalstybinius projektus padeda perteikti piliečiams idėją apie bendrą Europą. Projektas „Žemutinės Austrijos kalbos kampanija“ moko jaunus žmones kalbų ir kultūrų įvairovės ruošiantis bendrai ekonomikos ir darbo rinkai su Čekijos Respublika, Slovakija ir kaimynine Vengrija. Inicijatyva „Sveikata abipus sienų“ gerina sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą pasienio regionų gyventojams.

„Įvairūs regione įgyvendinami projektai skatina tarpvalstybinį bendradarbiavimą, formuojantį Europos identitetą“, – sako Martin Eichinger, Žemutinės Austrijos vyriausybės narys, atsakingas už būstą, darbą bei tarptautinius santykius, ir Regionų komiteto pakaitinis narys.

Žemutinė Austrija yra ir bus varomąja Europos regionų jėga. Regionai užtikrina Europos gyvybingumą ir yra geriausia vieta bendros Europos idėjai skleisti.

2010–2011 m. drauge su kitais regionais ir organizacijomis Žemutinė Austrija ėmėsi iniciatyvos, kad 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu ES sanglaudos politika būtų toliau vykdoma visuose ES regionuose. 2016 m. prie mūsų iniciatyvos tęsti ES regioninę politiką po 2020 m. prisijungė 342 regionų ir rajonų partneriai, atstovaujantys 83 proc. 27 ES šalių gyventojų.

2018 m. sausio mėn. pateikiau šios grupės reikalavimus Europos Komisijos pirmininkui Jean-Claude Juncker. Kartu su

Regionų komiteto Sanglaudos aljansu aktyviai dalyvavome derybose dėl kitos daugiametės finansinės programos.

Į naujus Europos Komisijos pasiūlymus dėl 2021–2027 m. sanglaudos politikos buvo įtraukta nemažai mūsų reikalavimų. Tarp jų – sanglaudos lėšų prieinamumas visiems regionams, tolesnis dėmesys tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, ES lėšų sutelkimas ES pridėtinės vertės srityse ir supaprastintas administravimas.

Kitas žingsnis bus žengtas lapkričio 28 d. Europos Parlamente rengiamame 10-ajame Europos aukščiausiojo lygio susitikime inovacijų klausimais. Europos regionai įrodys, kad inovacijos – augimo, užimtumo ir pažangos prioritetas – negali būti atsiestos nuo sanglaudos politikos. Ir inovacijos, ir sanglaudos politika stiprina regionus ir miestus, užtikrindamos stiprią ir saugią Europą visiems piliečiams. ■

Investavimas į miestus skatinant jų vystymąsi

Atsižvelgiant į tai, kad sanglaudos politika yra didžiausias investicijų į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą finansavimo šaltinis, Rumunijos savivaldybės remia supaprastintą sanglaudos politiką, teikiančią nuoseklią paramą miestams.

Robert Sorin Negoiaș
Rumunijos savivaldybių asociacijos pirmininkas,
Bukarešto savivaldybės 3-iojo sektoriaus meras

Šis biudžeto skiriamos lėšos tvariai miestų plėtrai turi būti proporcingos augančios ir besivystančios šalies miestų svarbai. Vietos valdžios institucijos, prienamos ir atskaitingos naudos gavėjams, gali veiksmingai panaudoti turimas lėšas norimam rezultatui pasiekti, prisitaikydamos, numatydamos ir greitai reaguodamos į didėjančius piliečių poreikius. Vietos valdžios institucijos imasi iniciatyvos paversti savo miestus konkurencingais ir jų gyventojams patraukliais centrais.

Bendra reglamentavimo sistema ir nauji europinių lėšų paskirstymo kriterijai padės lengviau prisitaikyti prie regionų ir miestų esamos padėties, poreikių ir prioritetų. Partnerystės principo ir vietos

bei regioninių valdžios institucijų vaidmens konsolidavimas įgyvendinant sanglaudos politiką, aktyvus partnerių bei institucijų dalyvavimas ir priemonių, stiprinančių bei remiančių vietos vystymąsi taikant integruotas strategijas, skatinimas gali reikšmingai sumažinti regionų skirtumų didėjimo riziką.

Tikimės supaprastintos sanglaudos politikos po 2020 m., kuri skirs daugiau išteklių sėkmingoms programoms, užtikrinančioms teigiamus rezultatus ir naudą piliečiams, bei informacijos ir sklaidos veiklos konsolidavimo. ■

Vokietijos nuomonė dėl 2021–2027 m. ES finansavimo politikos

Vokietijos vietos valdžios institucijos pritaria daugiametės finansinės programos (DFP) reformoms, kuriomis siekiama padaryti ją paprastesne bei skaidresne, spręsti naujus uždavinius ir užpildyti finansavimo spragą, atsiradusią dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES.

Maximilian Klein
Europabüro der Bayerischen
Kommunen vadovas

DFP ir atskirų finansavimo programų taisyklės yra itin svarbios vietos valdžios institucijoms. Jos nustato ES finansavimo kryptį ir kokybę septyneriems metams. Komisija pasiūlydama drąsiai pasiūlysi absoliučia išraiška didesnę biudžetą, nepaisydama įvairių šalių raginimų taupyti.

ES finansavimo politika turi įtakos beveik visoms vietos politikos sritims, ar tai būtų novatoriški vietos judumo sprendimai, parama pagrindinėms paslaugoms retai apgyvendintose pasienio teritorijose, ar socialiai remtinių asmenų integravimo priemonių finansavimas. ES lėšos gali visuomet atnešti pokyčių, nepriklausomai nuo to, ar projektas įgyvendinamas, ar ne.

Todėl vietos valdžios institucijoms itin svarbu dalyvauti priimant sprendimus dėl finansavimo politikos ateities. Bavarijos vietos savivaldos institucijos organizacijos jau seniai ėmė svarstyti, koks ateityje turėtų būti finansavimas. Jos įtraukė šiuos svarstymus į darbo procesą ir savo mintimis dalijosi su Europos Komisija.

Šiuo metu vykstant pasiūlymų svarstymui, Komisija stengiasi atsižvelgti į daugumą pateiktų prašymų. Siekiama, kad būtų sumažinta biurokratija ir užtikrinta daugiau lankstumo nustatant bei įgyvendinant tikslus, ir kad teminiai tikslai būtų geriau suderinti su faktiškais vietos poreikiais. Vietos valdžios institucijos taip pat palaiko šiuos pasiūlymus.

Beje, pagrindinis prašymas buvo tęsti paramą visiems Europos regionams, visų pirma Europos struktūrinių ir investicijų fondo lėšomis.

Su šiuo prašymu Komisija visiškai sutiko. Be to, vietos institucijų pasiūlymus parėmė dauguma Europos Parlamento narių. ES finansavimas atneša pridėtinę vertę sanglaudos šalims ir užtikrina didesnę visų valstybių narių ir gyventojų, vis labiau pasitikinčių ES ir Europos idėja, sanglaudą.

Svarbu, kad valstybės narės ir Europos Parlamentas kuo greičiau pasiektų susitarimą. Būtina labai pasistengti, kad išvengtume ilgai trunkančio laikotarpio, kuomet nebus galima kreiptis dėl ES finansavimo. ■

Geresnės sąlygos vietos verslui stiprina konkurencingumą pasaulyje

Antroje ataskaitoje „Verslo vykdymas Europos Sąjungoje 2018 m.“ analizuojama 25-ių Kroatijos, Čekijos Respublikos, Portugalijos ir Slovakijos miestų penkių pagrindinių sričių reglamentavimo ir administravimo aplinka.

ES miestai atlieka svarbų vaidmenį sudarant tinkamas sąlygas vietos verslui plėtoti, kad būtų užtikrintas ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas. Tačiau miesto dydis nėra pagrindinis veiksnys. Toliau apžvelgiamos kai kurios svarbiausios ištraukos iš antrosios Europos Komisijos ir Pasaulio banko pareng-

tos ataskaitos, kurios suteiks vertingos informacijos apie tai, kas padeda ir trukdo verslininkams pradėti ir plėtoti verslą ES šalyse.

Ataskaita, kurioje analizuojami tokie klausimai, kaip verslo steigimas, statybos leidimų gavimas, sutarčių vykdymas, elektros energijos prieinamumas ir nekilnojamojo turto registravimas, atskleidžia nevienodas sąlygas ne tik skirtingose ES valstybėse narėse, bet ir visose keturiose apžvelgiamose šalyse.

Pavyzdžiui, **Kroatijos** miesteliuose Varadžine ir Osijeke verslininkai susiduria su mažiau kliūčių, nei jų kolegos didesniuose šalies miestuose. Splite lengviausia steigti verslą, Varadžine paprasčiausia gauti statybos leidimus ir geresnis elektros energijos prieinamumas, tuo tarpu Osijeke sudarytos palankiausios sąlygos turtui registruoti ir sutartims vykdyti.

Trijuose didžiuosiuose **Čekijos Respublikos** miestuose Prahoje, Brno ir Ostravoje verslo sąlygos yra palankesnės nei kituose šalies miestuose. Sostinėje Prahoje sudarytos geriausios elektros energijos prieinamumo ir sutarčių vykdymo sąlygos, o antrasis pagal dydį miestas Brno aplenkia kitus miestus statybos leidimams gauti sudarytomis sąlygomis. O štai Čekijos miestas Ostrava gali didžiulis geriausiomis sąlygomis turtui registruoti.

Portugalijos mieste Porte lengviausia gauti statybos leidimus. Koimbroje sudarytos geresnės elektros energijos prieinamumo ir sutarčių vykdymo sąlygos, o Fare, Funšalyje ir Ponta Delgadoje susiduriama su mažiau biurokratinių kliūčių registruojant turtą. Kitaip nei kitose trijose apžvelgiamose valstybėse narėse, atskiri Portugalijos miestai pirmąją skirtinguose sektoriuose.

Darko Horvat, Kroatijos ekonomikos ministras

Vittoria Allia Di Villafranca, Europos Komisija

Elisabetta Capannelli, Pasaulio bankas

„Verslo vykdymas ES“ atlieka svarbų vaidmenį kuriant tinkamas sąlygas sėkmingai viešajai politikai ir pritraukiant investicijas į ES regionus.

Palankiausios sąlygos verslui steigti sudarytos Slovakijos miestuose Prešove ir Žilinoje. Prešove lengviau gauti statybos leidimus, o Žilinoje prieinamesnė elektros energija. Turta registruoti lengviausia Trnavoje, o vykdyti sutartis – Košicėje. Kaip ir Kroatijoje, mažesni miesteliai yra palankesni verslui, nes jiems tenka varžytis su Slovakijos sostine Bratislava.

Geroji patirtis

Svarbu pažymėti, kad didžiausi skirtumai kiekvienoje šalyje pasireiškia tose srityse, kuriose vietos valdžios institucijoms suteiktas savarankiškumas kurti ir įgyvendinti taisykles, be kita ko, susijusias su statybos leidimų išdavimu, elektros energijos prieinamumu ir sutarčių vykdymu. Ši ataskaita – tai svarus argumentas imtis tikslinių intervencinių veiksmų, siekiant išnaudoti esamas galimybes skatinti reglamentavimo veiksmingumą bei kokybę, pasinaudojant masto ekonomija ir investuojant į administravimo modernizavimą. Be to, ši analizė padeda nacionaliniams ir vietos politikos formuotojams nustatyti gerosios patirties pavyzdžius, gerinančius vietos verslo aplinką ir leidžiančius bendrovėms sutaupyti pinigų ir laiko.

„Verslo vykdymas ES“ atlieka svarbų vaidmenį kuriant tinkamas sąlygas sėkmingai viešajai politikai ir pritraukiant investicijas į ES regionus. Sanglaudos politika didžiąją dalį savo lėšų investuoja į besivystančias šalis ir regionus, kuriuose verslo aplinka yra mažiau palanki. Taigi, kuo mažiau vilkinimo ir bendrovėms tenkančių išlaidų, tuo greičiau šie regionai ir šalys galėtų pasivyti kitas ES šalis.

Septintojoje sanglaudos ataskaitoje ir Europos Komisijos ataskaitoje dėl mažas pajamas gaunančių ir lėto augimo regionų konkurencingumo pabrėžiama būtinybė gerinti viešąjį administravimą ir didinti jo procesų skaidrumą bei veiksmingumą. Pavyzdžiui, galima įsteigti elektronines registracijas, paslaugų

ir konsultacijų platformas mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kurios padėtų joms spręsti administracinius klausimus ir pateiktų informacijos apie finansavimo galimybes bei prieinamumą. Statybos leidimų gavimo trukmės sumažinimas yra itin aktualus pagrindinės infrastruktūros srityse.

Pagalba

Komisija glaudžiai bendradarbiauja su ES valstybėmis narėmis ir regionais, siekdama gerinti viešųjų investicijų veiksmingumą vietoje ir išnaudoti visą investicijų potencialą ekonomikos augimui bei darbo vietų kūrimui. Kartu su Pasaulio banku buvo imtasi veiksmų siekiant padėti regionams, visų pirma Lenkijos, Slovakijos ir Kroatijos, sumažinti atsilikimą nuo kitų regionų.

Komentuodama ataskaitos išvadas, už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė Corina Crețu sakė: „2021–2027 m. sanglaudos politika ir toliau remis valstybių narių pastangas paversti ES regionus patrauklesniais darbui ir investicijoms.“

Ši ataskaita yra antroji iš keleto subnacionalinių ataskaitų apie verslo vykdymą, kurios rengimą finansuoja Europos Komisijos regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas. Pirmojoje ataskaitoje, paskelbtoje 2017 m., buvo analizuojami Bulgarijos, Vengrijos ir Rumunijos miestai (*Panorama* Nr. 62, p. 28). ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://bit.ly/2zHUK77>

ES kelionių projektas – tai bent kelionė!

Aštuoni jaunuoliai baigė didžiausią savo gyvenimo kelionę. Jie dalyvavo ES kelionių projekte ir leidosi į kelionę po Europą, kad susipažintų su įvairiais ES finansuojamais projektais ir iniciatyvomis. Jie atrado kitokią – mus visus jungiančią – Europą.

Keturis mėnesius komandos po du jaunuolius keliavo po Europą šiais keturiais maršrutais: palei Viduržemio jūros pakrantę, Atlanto vandenyną, Baltijos jūrą ir Dunojaus upę. Tempas buvo išties didžiulis.

Mėnesio trukmės kelionė skirtingų kultūrų jaunuoliams iš aštuonių šalių tapo nesibaigiančiu nuotykiu. Jie aplankė daugiau nei 20 šalių, susipažino su daugiau nei 50 projekty,

ragavo vietinio maisto, patyrė nemažai nutikimų ir susirado daugybę naujų draugų.

Berlyne vykusiame paskutiniame susitikime jie turėjo galimybę pasidalyti savo įspūdžiais ir papasakoti, kaip Viduržemio jūros paplūdimyje rinko šiukšles, lankėsi dvi laiko zonas kertančiame menų centre ar vaikštinėjo tarp medžių viršūnių Lietuvoje.

Kilo noras atrasti dar neatrastą Europą? Apsilankykite ES kelionių projekto interneto svetainėje ir susipažinkite su keliautojų naujienomis ir vaizdo įrašais. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://roadtripproject.eu/>

„Galvodamas apie ES įsivaizdavau mėlyną vėliavą su geltonomis žvaigždutėmis, o iš tiesų Europa – tai šalių sąjunga. Mozaika iš skirtingų žmonių, kokie jie bebūtų.“

Louis (21 m., Belgija, Viduržemio jūros maršrutas)

„Vis kitas kraštovaizdis ir kelias, nauja diena, nauji draugai – man tai neįkainojama...

Didžiuojusi, kad esu iš Ekvadoro, didžiuojusi, kad gyvenu Lietuvoje, o dabar dar didžiuojusi, kad esu europietis.“

Fabian (25 m., Vilniuje, Lietuvoje, gyvenantis ekvadorietis, Atlanto vandenyno pakrantės maršrutas)

„ES kelionių projektas man padėjo suprasti, kad skirtingi žmonės gali dirbti drauge, kad skirtingos šalys gali bendradarbiauti. Mes visi galime bendradarbiauti ir spręsti problemas.“

Achilleas (22 m., Graikija, Baltijos maršrutas)

„Daug sužinojau apie Europą ir mūsų aplinką, gamtą bei žmones. Mane tai įkvėpė ir sujaudino. Tikiuosi, pažiūrėję vaizdo medžiagą, ir jūs pajusite tą patį.“

Yldau (24 m., Nyderlandai, Atlanto vandenyno pakrantės maršrutas)

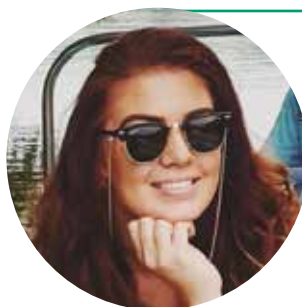
„Nebijokite kalbėtis su žmonėmis. Tiesiog bendraukite su visais!“

Kenneth (20 m., Airija, Dunojaus maršrutas)

„Sužinojau daug apie save, pažinau įvairių šalių kultūrą ir istoriją, supratau, ką joms teko patirti, ir kokios ateities jos nori.“

Susann (21 m., Estija, Dunojaus maršrutas)

„Niekuomet neturėtume pamiršti projektų, su kuriais susipažinome. Juos įkvėpė žmonės, norintys pakeisti mūsų visuomenę.“

Luisa (26 m., Vokietija, Viduržemio jūros maršrutas)

„Man ES kelionių projektas – tai galimybė bendrauti su kelionėje sutiktais žmonėmis. Galimybė keliauti ir atrasti naujus dalykus.“

Luna (23 m., Ispanija, Baltijos maršrutas)

*Rio-Antirrio tiltas, Korinto įlanka
(Graikija)*

*Štai kaip atrodo tikri suomių žvejai,
Tornijas (Suomija)*

*Jūros gėrybių konservavimo fabrikėlis
Bureloje (Ispanija)*

Projektas „PlantCult“, Salonikai (Graikija)

*Projektas „Vinovert“: vyno
ragavimas Bordo (Prancūzija)*

Nauja koncertų salė Ščecine (Lenkija)

*„Gabarage“: šauniausia kūrybos
parduotuvė Vienoje (Austrija)*

„Andere Baustelle“, alternatyvi karjera
Ulme (Vokietija)

Achilleas ir Luna

Yldau ir Fabian

Kenneth ir Susann

BALTIC

Liepos 28 d.–
rugpjūčio 25 d.

Louis ir Luisa

ATLANTIC

Gegužės 19 d.–
birželio 16 d.

DANUBE

Birželio 23 d.–
liepos 21 d.

MEDITERRANEAN

Balandžio 14 d.–
gegužės 12 d.

EU IN MY REGION

Pasakojimai apie ES finansuojamus projektus

Ligoninė Kališe (Lenkija): šilumos modernizavimo rezultatai (autorius – Andrzej Kurzynski)

Kampanija „Europa mano regione“ padeda piliečiams atrasti tūkstančius ES finansuojamų projektų ir pristatyti juos tinklaraščių ir nuotraukų konkursuose.

Geriausias būdas skleisti informaciją apie ES projektų ir programų poveikį yra supažindinti piliečius su jų kaimynystėje vykdomais projektais ir įgyvendinamomis programomis. Tokia ir yra kampanijos „Europa mano regione“ esmė: galimybė sužinoti, dalyvauti ir laimėti.

Kampaniją sudaro keturios iniciatyvos: atviros ES projektų dienos, tinklaraščių konkursas, nuotraukų konkursas ir internetinė viktorina. Jos skatina piliečius apsilankyti ES finansuojamuose projektuose ir dalintis nuotraukomis, pasakojimais, vaizdo įrašais ar istorijomis apie juos socialiniuose tinkluose.

Atviros dienos ir tinklaraščiai

Šių metų atviros ES projektų dienos vyko gegužės mėnesį. ES lėšų gavėjai supažindino šimtus tūkstančių piliečių su daugiau nei 2000 projektų jų vykdymo vietose visoje Europos Sąjungoje.

Tinklaraščių konkursas ragino dalytis įrašais bet kuria ES kalba ir (arba) vaizdo medžiaga apie ES bendrai finansuojamus projektus. Iš 120 pateiktų įrašų komisija išrinko tris laimėtojus:

Radu Dumitrescu iš Rumunijos, kuris pateikė savo asmeninę nuomonę apie „Erasmus+“ projektą „Europos jaunimo savaitė“, Amaury Bisiaux iš Prancūzijos, kuris keliavo traukiniu po Europą ir aprašė naują iniciatyvą #DiscoverEU, ir Maria Giner Soler iš Ispanijos, kuri pranešė apie inovatyvias, regioninių fondų paramą gaunančias MVĮ.

2018 m. spalio mėn. laimėtojai vyks į Briuselį, kur dalyvaus trijų savaičių trukmės komunikacijos mokymuose.

Viktorina ir nuotraukos

Aštuoni internetinės viktorinos apie Europos kultūrą ir tradicijas laimėtojai gavo po krepšelį su Europos delikatesais.

Nuotraukų konkursas atkreipia dėmesį į Europos Sąjungos investicijas, kurios turi didžiulės svarbos Europos regionams. Norint dalyvauti konkurse, reikia atsiųsti ES bendrai finansuojamo projekto nuotrauką. Iš 530 pateiktų nuotraukų komisija išrinko 30 geriausių, kurios buvo vertinamos atsižvelgiant į jų estetiką, kūrybiškumą ir sąsajas su konkurso tema.

Laimėtojai:

- › Florian Juritsch
- › Fabrice Serodes
- › Lyubomila Dimitrova
- › Sophie Pedrosa
- › Emmanuel Lemaigen
- › Marjorie Baque
- › Adrien Staquet and Sophie Balzing
- › Michael Lamla
- › Michail Amoiridis
- › Carmela Gioia
- › Filippo Cioffi
- › Giovanni Sogari
- › Giuseppe Pignotti ir Margherita Maggi
- › Aigars Ievins
- › Alex Kausche
- › Bram Gesink
- › Adrian Krać
- › Andrzej Kurzynski
- › Karolina Nawrot ir Michał Szkudlarek
- › Eduardo Ventura ir Hugo Alexandre dos Santos Couto
- › Maria Gabriela Rigma ir Vasile Stoica
- › Marek Vcelka
- › Susanna Včelková ir Patrik Vaclavik
- › Zane Sime

Iš nuotraukų surengta paroda jau keliauja po Europą. Oficialus jos atidarymas vyks 2018 m. spalį Briuselyje per Europos regionų ir miestų savaitę. ■

Viljanuevos i la Želtru uoste žvejas valo omarų gaudykles ir katerį (autorė – Sophie Pedrosa, Ispanija)

Belvalio aukštakrošnės (autorius – Alex Kausche, Liuksemburgas)

Žvaigždžių pėdsakai virš Bareiro ir Moitos nuotekų valymo įrenginių nusausinto dumblo bokšto (autorius – Eduardo Ventura, Portugalija)

DAUGIAU INFORMACIJOS

www.euinmyregion.eu

PROGRAMA „YOUTH4MEDIA“

Žiniasklaidos programa „Youth4Regions“ remia kitos kartos žurnalistų, besispecializuojančių regioninės politikos srityse, mokymąsi. Šie jauni europiečiai raginami skleisti informaciją apie ES finansuojamus projektus.

Puiki galimybė jaunajai kartai

Toliau pateikiame pirmuosius keturis tekstus, laimėjusius jaunesiems žurnalistams skirtą tinklaraščių konkursą YOUTH4MEDIA.

Šiaurės Anglijos Vakarų Jorkšyro grafystėje esantis Kerklisas su 437 000 gyventojų yra 11-as pagal dydį Jungtinės Karalystės metropolinis rajonas. Per pastaruosius 10 metų rajonas gavo bene 20 mln. svarų (apie 22 mln. EUR) paramos, visų pirma iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), darbo vietoms kurti ir inovacijoms bei jaunųjų verslininkų projektams remti.

ERPF investavo 1,8 mln. svarų, kad buvusi dujų gamykla Džusberyje virstų Bretono verslo parku, kuriame savo ruožtu buvo įkurta apie 130 darbo vietų ir ne vienas klestintis verslas.

Populiariausias ir sėkmingiausias projektas buvo Kerkliso jaunimo verslo centras (KYEC), iš dalies finansuotas pagal 2007-2013 m. ERPF programą. Hadersfildo kūrybos ir žiniasklaidos profesinėje mokykloje įkurtam centrai buvo skirta daugiau nei 4,9 mln. svarų, kad 14-19 m. jaunuoliai įgytų reikiamų gebėjimų ir gautų finansinę paramą savo verslui įkurti.

» ERPF padėjo įkurti darbo vietų ir įsteigti įmonių Kirkleso regione... Įdomu, koks rytojus mūsų laukia po grėsmingai artėjančio „Brexit’o“? «

Mokiniai buvo mokomi sudaryti verslo planą ir pradėti savo verslą. Be to, mokykloje buvo įkurtos kelios „bandamosios“ įmonės, kad jaunuoliai išmokyti bendrauti su klientais ir spręsti esminius klausimus. Jiems reikėjo parengti gerą verslo planą ir pateikti jį verslo ekspertų komisijai. Jei jų planai buvo sėkmingi, jie galėjo gauti 5 000 svarų dotaciją savo įmonei įkurti, padedant verslo konsultantui ir mentoriumi.

Nuo to laiko programa padėjo 67 jauniems verslininkams pradėti savo verslą Kirkleso regione. Viena jaunųjų verslininkių yra Zoe Ann, studijavusi fotografiją Hadersfildo universitete ir svajojusi tapti vestuvių fotografe. Būdama 18 metų ir tebesimokydama universitete, ji gavo KYEC paramą ir pradėjo savo verslą. 2017 m. baigusi universitetą, ji ir toliau dirba savo įmonėje, naudodamasi dalyvavimo programoje metu įgytomis žiniomis ir parama.

Kai 2015 m. Max Lockwood verslo planas buvo patvirtintas dotacijai gauti, apie jį rašė Jorkšyro spauda. Dauno sindromą turintis jaunas verslininkas įkūrė įmonę OUR T-SHIRT, norėdamas skleisti informaciją apie šį genetinį sutrikimą. Jo gaminių marškinėlių dizainas daugiausiai susijęs su 21 chromosoma. Pavyzdžiui, vienus marškinėlius puošia 20 juodų muzikos klavišų ir vienas raudonas. Be to, jis gamina marškinėlius pagal klientų piešinius ar nuotraukas.

21 m. Maria Ward-Brennan yra iš Karikmakroso (Monacahno grafystė, Airijos Respublika). Šiuo metu ji studijuoja paskutiniame Hadersfildo universiteto (Vakarų Jorkšyras, JK) kurse. Jos pomėgiai yra kelionės, knygos ir politika. Ateityje ji norėtų gyventi Prancūzijoje.

ERPF, padėjęs įkurti darbo vietų ir įsteigti įmonių Kirkleso regione ir visoje JK, suteikė jaunajai kartai unikalią galimybę. Įdomu, koks rytojus mūsų laukia po grėsmingai artėjančio „Brexit’o“? 2019 m.

kovą nutraukus ES finansavimą, neaišku, kas finansuos naujų įmonių steigimą.

O kas finansuos galimybes diegti inovacijas, kaip tai darė KYEC programa? Niekas nežino, kokia ateitis laukia verslo Kirkleso regione, kuriam netrukus bus nutrauktas ES finansavimas. ■

Susipažinkite su ES miestų darbotvarke!

ES miestų darbotvarkė – tai integruotas ir koordinuotas Europos požiūris į miestų klausimus, įtraukiantis ES, nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens suinteresuotuosius asmenis.

Miestų darbotvarkė¹ buvo patvirtinta 2016 m. gegužės mėn., susitarus dėl Amsterdamo pakto². Šiame steigiamajame dokumente už miestų politiką atsakingi ES šalių ministrai susitarė skirti pagrindinį dėmesį trims ES politikos formavimo ir įgyvendinimo ramsčiams: geresniam reglamentavimui, geresniam finansavimui ir geresnėms žinioms.

Subsidiarumo ir proporcingumo principais grindžiama iniciatyva **sutelkė miestų, regionų, valstybių narių ir Europos valdžios institucijas bei suinteresuotąsias organizacijas** iš visos Europos vienu tikslu: ieškoti bendrų sprendimų augantiems miestų iššūkiams.

Nuo Miestų darbotvarkės patvirtinimo sudaryta **12 partnerystės grupių**³ – migrantų ir pabėgėlių integracijos, oro kokybės, būstų ir skurdo miestuose partnerystės –, sutvirtinusių 2016 m. iniciatyvą. Šiuo metu dauguma jų įgyvendina savo veiklos planus. 2017 m. sudarytos skaitmeninės pertvarkos, žiedinės ekonomikos, judumo mieste ir darbo vietų ir įgūdžių vietos ekonomikoje partnerystės grupės taip pat pateikė konkrečius pasiūlymus arba veiksmų planų projektus, kurie šiuo metu yra įgyvendinami arba tobulinami.

2017 m. vasarą į ES miestų darbotvarkės bendruomenę įsijungė energetikos pertvarkos, prisitaikymo prie klimato kaitos, novatoriškų ir atsakingų viešųjų pirkimų ir tausaus žemės naudojimo ir gamtinių problemų sprendimo būdų partnerystės grupės, šiuo metu rengiančios veiksmų planų projektus, kurie, tikimasi, bus baigti kitais metais. Rengdamos veiksmų planus **visos partnerystės grupės konsultavosi su visuomene** – išplatino planus internete prieš pateikdamos juos valstybėms narėms patvirtinti.

ES miestų darbotvarkė labai gerai suvokia **bendravimo svarbą**. Todėl su plačiąja visuomene bendraujama ne tik rengiant viešosios nuomonės apklausas, bet ir interneto svetainėje, „Twitter“ ar e. paštu, taip pat siunčiant naujienlaiškius ar organizuojant partnerystės renginius.

Netrukus vyksianti ES regionų ir miestų savaitė yra dar vienas ES miestų darbotvarkės bendravimo su visuomene pavyzdys. Šiais metais lankytojai laukiami Miestų kampe lyje, įrengtame bendradarbiaujant su EURO CITIES, Jungtinių tyrimų centru (JRC), URBACT, iniciatyva „Inovatyvūs miestų sprendimai“ ir URBIC. Čia jų laukia žaidimai, pristatymai, tinklaveika ir virtualiosios realybės patirtys, kurios supažindins su kai kuriomis idėjomis, kaip **pagerinti gyvenimo kokybę miestuose**. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.urbanagendaforthe.eu>

Twitter: @EUUrbanAgenda

E. paštas: UA.communication@ecorys.com

¹ Žr. Panoramą Nr. 58, p. 4: <http://ec.europa.eu/!xN38Yu>

² <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/pact-amsterdam>

³ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

PARTNERYSTĖS GRUPĖS DARBO TVARKARAŠTIS (APYTIKSLĖ TRUKMĖ – TREJI METAI)

1.

Vertinimas (darbo, finansavimo išteklių ir praktinės patirties nustatymas)

2.

Kliūčių ir potencialo nustatymas

3.

Veiksmų plano (konkrečių veiksmų ir jų įgyvendinimo gairių) rengimas

4.

Veiksmų plano įgyvendinimas

5.

Partnerystės grupės veiklos įvertinimas

„Miestų darbotvarkė yra įtraukti aktyvaus dalyvavimo priemonė, kuria siekiama **geresnės Europos**. Ji veikia iš apačios ir suteikia **miestams balsą**, kad jie galėtų užmegzti tiesioginį dialogą su valstybėmis narėmis ir Europos Komisija

(...) bei laisvai išsakyti savo lūkesčius, suvokdami esantys naujo eksperimentinio proceso dalimi. Tai įdomi ir kupina iššūkių patirtis, nes vidutiniai ir mažesni miestai galbūt nėra pratę dirbti Europos Sąjungai (...), ir išties neįkainojama galimybė (...) tapti naujo mechanizmo dalimi, įgyvendinti iniciatyvas, kuriomis siekiama drauge kurti naujus miestus, ir geriau suvokti prioritetines temas.“

Stefania Manca

Prisitaikymo prie klimato kaitos partnerystės grupės koordinatore

„Mūsų pateikti veiksmai yra konkretūs veiksmai kurti tokį miestą, kurio gyventojai ir verslininkai galvotų ne apie tai, kas yra atliekos, o apie tai, kas yra **ilgalaikės ekonominės ir socialinės vertės ištekliai**. Miestą su socialiniais ir ekonomikos centrais, kuriuose susitikę gyventojai ir verslo atstovai bendradarbiauja žiedinio išteklių valdymo srityje. Europos teisės aktai skatina vietos valdžios institucijas, įmones ir investuotojus tinkamai išnaudoti visų rūšių atliekas, įskaitant ir panaudotą vandenį. (...) Egzistuoja daugybė priemonių, kurios padeda miestams susiorientuoti tarp daugybės finansavimo galimybių, o investuotojams investuoti į perėjimą prie žiedinės ekonomikos.“

Håkon Jentoft

Žiedinės ekonomikos partnerystės grupės koordinorius

MIESTŲ INTEGRACIJOS AKADEMIJA

Miestų integracijos akademija⁴ yra vienas svarbiausių įgyvendinamų veiksmų. Migrantų ir pabėgėlių integracijos partnerystės grupės įkurta akademija yra Europos strateginė mokymo aplinka politikos formuotojams ir vykdytojams, dirbantiems integracijos srityje vietos, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu, suteikianti galimybę kurti kolegų, sprendžiančių panašias integracijos problemas Europoje, tarpusavio tinklus. 2018 m. balandžio 16–18 d. Briuselyje surengti pirmieji akademijos mokymo kursai buvo išties sėkmingi. Antrieji mokymo kursai vyks 2019 m. pavasarį.

„Mes bandome užmegzti ryšius su mūsų partnerystės grupėje nedalyvaujančiais miestais lankydamiesi koordinatorių susirinkimuose, tinklaveikos susitikimuose ir kituose išorės renginiuose, kaip antai šiais metais Osle vykusiame

„Procura+“ seminare ar spalį Briuselyje vykiančiuose Europos regionų ir miestų savaitės renginiuose.“

Valentina Schippers-Opejko

Novatoriškų ir atsakingų viešųjų pirkimų partnerystės grupės koordinatore

⁴ <https://europa.eu/!qM49GV>

Integruoti ir siekiantys naujovių

Tinklas EUROCITIES jungia daugiau nei 140 didžiųjų Europos miestų ir daugiau nei 40 miestų partnerių. EUROCITIES politinis patarėjas Marton Matko pateikia savo nuomonę apie naujausią Europos Komisijos veiksmą dėl miestų politikos.

Jūs dalyvaujate keliose ES miestų darbotvarkės partnerystės grupėse. Kokių tolesnių žingsnių reikėtų imtis, kad miestai aktyviau įsitrauktų į miestų politikos kūrimą ir įgyvendinimą?

Tinklas EUROCITIES yra įsipareigojęs remti ES miestų darbotvarkę. Tai svarbus žingsnis link visapusiškesnio ir praktiškesnio požiūrio į Europos miestų klausimus.

Pirmą kartą miestai palaiko dialogą su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir Europos Komisijos tarnybomis, kad politikos kryptys ir programos būtų labiau orientuotos į iššūkius, su kuriais tenka susidurti miestams. Partnerystės grupės teikia praktiškus pasiūlymus, kaip gerinti reglamentavimą, finansavimą ir informuotumą apie bendrus ES

prioritetus – oro kokybę, antrinių atliekų panaudojimą, klimato politiką bei pabėgėlių integraciją.

JT konferencijoje „Habitat III“ ES įsipareigojo įgyvendinti ES miestų darbotvarkę ir taip prisidėti prie JT Naujosios miestų darbotvarkės. Esame įsitikinę, kad valstybės narės ir ES institucijos privalo aktyviau prisidėti prie šios iniciatyvos, siekiant naudingų ir apčiuopiamų rezultatų.

Kitas žingsnis būtų atkartoti šį darbo metodą nacionaliniame ar regioniniame lygmenyje. Kai kurios valstybės narės ir regionai jau išbando tokias iniciatyvas, tačiau šis darbo metodas galėtų būti pritaikytas plačiau, pavyzdžiui, kuriant sanglaudos politikos programas.

Kokie yra pagrindiniai naujosios sanglaudos politikos pokyčiai siekiant iš tikro integruoto ir konkrečioms vietoms pritaikyto požiūrio?

Mes vertiname tai, kad Komisijos pasiūlymuose dėl naujosios sanglaudos politikos įtraukta nemažai aukšto lygio darbo grupės dėl Europos struktūrinių ir investicijų fondų supaprastinimo rekomendacijų. Jos sumažins naudos gavėjams tenkančią našta ir gerokai supaprastins lėšų valdymą, tuo paspartindamos programų pradžią ir jų įgyvendinimą.

Taip pat pritariame idėjai dėl tarpinių programos peržiūrų, kad būtų galima greičiau reaguoti į ryškėjančius iššūkius. Be to, tikimės, kad valstybės

„Integruotas požiūris nėra abstrakti sąvoka. Žmonės gyvena priemiesčiuose, kaimo vietovėse ir atokiuose kaimuose, o ne politikos bokšte.“

narės įvertins naujo politikos tikslo dėl integruotos teritorinės plėtros siūlomą lankstumą. Vis dėlto norėtume didesnių garantijų, kad miestai ir vietos valdžios institucijos bus tinkamai įtraukti į programos prioritetų nustatymą.

Jei kalbėtume apie miestų aspektą, ko jam labiausiai trūksta siūlomoje sanglaudos politikoje po 2020-ųjų?

Esame gerokai susirūpinę dėl tam tikrų pokyčių, kurie prieštarauja integruotam ir konkrečioms vietoms pritaikytam požiūriui. Nerimaujame dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai pasitraukimo ir dėl „Europos socialinio fondo“, kuris, regis, visiškai atsisakė integruoto teritorinio požiūrio.

Miestams bus labai sunku kurti kompleksines programas, aprėpiančias fizinius objektus ir paramos paslaugas, visų pirma socialinės įtraukties ir integracijos skurdesniuose rajonuose programą. EUROCITIES siūlo keisti bendrąsias nuostatas ir ISF+ taisyklės, kas leistų lengviau derinti lėšas ir prisidėtų prie integruotų miestų ir teritorinių strategijų įgyvendinimo.

Antra, norėtume, kad paramos telkimo pagal temas taisyklės geriau padėtų miestams spręsti problemas, taikant integruotą požiūrį. Siūlome padidinti dėmesį klimato ir žaliosioms investicijoms, tuo pat metu neužmirštant tvaraus miestų judumo.

Be to, prašome daugiau lankstumo renkant kitus politikos tikslus ir šiek tiek sumažinti bendrąsias ribines vertes. Įgyvendindami politikos tikslus, miestai

naudoja sanglaudos politikos lėšas novatoriškiems sprendimams, pavyzdžiui, diegia skaitmenines technologijas judumo ir socialinių paslaugų prieinamumui gerinti.

Tačiau norėtume, kad naujovės neaplenktų ir miestų valdymo. Miestams ir priemiesčiams tenka didelė sanglaudos politikos investicijų dalis. Apie 8 proc. ERPF lėšų investuojama taikant novatorišką darbo metodą, grindžiamą miestų valdžios institucijų ir įvairiausių suinteresuotųjų asmenų sukurtomis ir įgyvendinamomis išsamiomis strategijomis. Šis metodas jau duoda vaisių. Miestų valdžios atstovai pradėjo dirbti tarpžinybinėse komandose įtraukiant vietos bendruomenes, o pagrindinių ir kaimyninių miestų bendradarbiavimas yra naudingas visam regionui.

Tikriausiai tai yra viena svarbiausių sanglaudos politikos sisteminių inovacijų. Todėl mes siūlome nuo 6 iki 10 proc. padidinti tvariai miestų plėtrai skiriamas ERPF ir ESF+ lėšas.

Europos Komisija siūlo, kad nuo 2020 m. miestams būtų teikiama nuosekli parama. Kaip EUROCITIES ketina prisidėti prie Europos miestų iniciatyvos? Kodėl taip svarbu, kad miestai spręstų savo problemas integruotai?

Integruotas požiūris nėra abstrakti sąvoka. Žmonės gyvena priemiesčiuose, kaimo vietovėse ir atokiuose kaimuose, o ne politikos bokšte. Norint skurdesniuose rajonuose sudaryti deramas gyvenimo sąlygas, yra būtinas įvairių miesto skyrių, visų pirma

būsto, socialinių paslaugų, infrastruktūros, judumo ir aplinkosaugos, bendradarbiavimas.

Miestai nuolat išbando naujus bendradarbiavimo būdus, norėdami įtraukti gyventojus į bendrų sprendimų paiešką. Jei norime, kad šis inovacijų potencialas augtų, privalome pasirūpinti, kad vietos valdžios atstovai įgytų reikiamų įgūdžių, ir remti eksperimentus. URBACT ir „Inovatyvūs miestų sprendimai“ nemažai pasiekė šioje srityje ir turėtų būti toliau stiprinami. Europos miestų iniciatyva galėtų sustiprinti šių programų sinergiją ir sukurti reikiamą sąsają su pagrindinėmis sanglaudos politikos kryptimis.

Nereikėtų pamiršti, kad geresnis ES priemonių koordinavimas yra vienas pagrindinių ES miestų darbotvarkės tikslų. EUROCITIES norėtų aptarti su Regioninės ir miestų politikos GD, kaip galėtume geriausiai prisidėti prie to, kad Europos miestų iniciatyva būtų naudingesnė miestams. Mes remiame visus praktinius pokyčius, padedančius sanglaudos politikai suartinti Europą su jos piliečiais. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

www.eurocities.eu

Miestų bendradarbiavimas tvaresnės ateities labui

Jokohama, Japonija

Vyresnysis išorės ekspertas ir buvęs Regioninės ir miestų politikos GD pagrindinis patarėjas Ronald Hall pristato savo požiūrį į ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programą.

Šiuo metu miestuose gyvena daugiau nei pusė pasaulio gyventojų. Miestai yra plėtros ir vystymosi šaltinis. Todėl jie traukia kaimo vietovių gyventojus, ieškančius galimybių daugiau uždirbti, gauti aukštos kokybės švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugas bei užtikrinti geresnę ateitį savo vaikams.

Perėjimas nuo mažesnio našumo veiklos kaimo vietovėse (visų pirma tradicinio žemės ūkio) prie daugiau pridėtinės vertės sukuriančių gamybos ir daugybės paslaugų sektorių veiklos srčių miestuose yra ekonomikos augimo pagrindas. Šiuo keliu jau senokai žengia labiausiai išsivysčiusios pasaulio šalys, kurių pavyzdžiu seka ir besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys.

Urbanizacijos nauda, kurią davė daug išteklių eikvojanti miestų plėtra, būdinga pramoninių šalių augimui XX amžiuje, turi savo kainą. Gamtos išteklių, įskaitant pačią gamtą, išsekvojimas ir oro, upių bei vandenynų užterštumas kelia grėsmę gyvenimo išsivysčiusių šalių didžiuosiuose miestuose kokybei.

Todėl svarbu, kad besivystančios ir besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys, kuriose urbanizacija ir ekonomikos augimas vyksta vienu metu, tinkamai įsivaintų pramoninių šalių įgytą patirtį. Besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys savo miestų politikoje turėtų atsižvelgti į nacionalinių ir miestų valdžios institucijų pastaraisiais dešimtmečiais sukauptą gerą patirtį ir padarytas klaidas.

Abipusės naudos siekimas

Toks bendradarbiavimas užtikrina abipusiškai naudingą situaciją. Pramoninės šalys, kurios pradėjo urbanizaciją prieš šimtmetį ar anksčiau, iš tikro turi kuo pasigirti, tačiau tiesa ir tai, kad besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys, galbūt mažiau varžomos tradicijų, gali joms pasiūlyti nemažai novatoriškų sprendimų. Ne paslaptis, kad vieni didžiausių miestų yra besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse, kaip antai Kinijoje, Indijoje bei Lotynų Amerikoje.

Europos Komisijos Regioninės ir miestų plėtros generalinis direktoratas pasirašė 14 bendradarbiavimo regioninės ir miestų politikos srityje sutarčių su šešiais ES „strateginiais partneriais“ (Kinija, Rusija, Brazilija, Meksika, Japonija ir Indija), Rytų partnerystės šalimis (Ukraina, Moldova ir Gruzija), Lotynų Amerikos šalimis (Argentina, Čile, Peru ir Kolumbija) ir Centrinės Amerikos integracijos sistema (SICA).

Dar nepasirašius tokių sutarčių jau buvo bendradarbiaujama su kitais strateginiais partneriais, kaip antai Kanada ir Pietų Afrika, bei regioninėmis grupėmis, kaip antai Karibų bendrija (CARICOM), Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN), Pietų Afrikos muitų sąjunga (SACU) ir Vakarų Afrikos ekonomine ir pinigų sąjunga (UEMOA).

Vis dėlto labiausiai bendradarbiavimą ir dalijimąsi patirtimi skatina bendras šalių ir žemynų siekis išsaugoti mūsų planetą. Būtina drauge sukurti urbanizacijos modelį, kuris būtų tvarus, saugotų gamtą bei gamtos išteklius ir mažintų išmetalus, teršiančius mūsų miestus, kenkiančius mūsų vaikų sveikatai ir prisidedančius prie visuotinio atšilimo. Štai kodėl tvari urbanizacija yra esminė Jungtinių Tautų patvirtintų Darnaus vystymosi tikslų dalis, paskatinusi, be kita ko, priimti Naująją miestų darbotvarkę, kurią 2016 m. Kite, Ekvadore, patvirtino daugiau nei 170 šalių.

ES labai rimtai žvelgia į tvarios urbanizacijos keliamus iššūkius. Už regioninę politiką atsakinga Komisijos narė Corina Crețu, 2016 m. Kiote atstovavusi ES, įpareigojo ES skirti žinių ir išteklių Naujosios miestų darbotvarkės pažangai. Tai svarbu tiek pačiai ES, patvirtinusiai ES miestų darbotvarkę, nustatančią miestų plėtros programų įgyvendinimo 28-iose valstybėse narėse gaires, tiek ir jos diplomatiniais santykiams su ES nepriklausančiomis šalimis.

Tvarios miestų plėtros veiksnys

Šiandien pagrindinė bendradarbiavimo išorės mastu priemonė yra **ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programa (2017–2019 m.)**, kuria remiamas ES ir ES nepriklausančių miestų bendradarbiavimas tvarios miestų plėtros srityse. Ši programa grindžiama penkerių metų trukmės bandomaisiais veiksmais, kurių buvo imtasi įgyvendinant **ES Pasaulio miestų** projektą ir **URBELAC** tinklo projektą.

Už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė Corina Crețu neseniai vykusiame vizite į Kiniją

Pagal ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programą kuriamos miestų bendradarbiavimo platformos su Kinija, Indija, Japonija, Lotynų Amerika ir Šiaurės Amerika. Ši programa pažymi naują ES politikos, skatinančios tarptautinį miestų bendradarbiavimą, epochą. ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programoje dalyvauja apie 70 ES ir kitų pasaulio šalių miestų, sudariusių tarpusavio bendradarbiavimo sutartis dėl tvarios miestų plėtros. Jose numatyta parengti vietos veiksmų dėl integruotos miestų plėtros planus. Pagal šiuos planus teikiama pirmenybė bendradarbiavimui ES Miestų darbotvarkės ir Naujosios miestų darbotvarkės sektoriuose.

Atsižvelgdami į Pasaulio miestų projekto įgyvendinimo metu įgytą patirtį, miestai laikosi daugiašališkumu grindžiamo požiūrio ir remiasi valdžios institucijų, verslo atstovų, mokslo bendruomenės

Įgyvendinant Pasaulio miestų projektą (2015–2018 m.), ES miestai bendradarbiavo poromis su miestais partneriais iš Kanados, Kinijos, Indijos, Japonijos, Pietų Korėjos, Indonezijos, Vietnamo, Australijos ir Pietų Afrikos. Miestų poros keitėsi patirtimi tokiose srityse, kaip pažangi miestų plėtra, energijos vartojimo efektyvumas, atliekų tvarkymas, tvarus judumas ir pan. Pagal URBELAC projektą (2011–2019 m.), kuris šiuo metu žengia į ketvirtą etapą, Europos Komisija ir Amerikos valstybių plėtros bankas remia išrinktus ES, Lotynų Amerikos ir Karibų šalių (LAK) miestus. Pagal šį projektą sukurtas ES ir LAK tinklas skatina dalytis patirtimi, atlikti lyginamąją analizę ir rengti veiksmų planus. Pasaulio miestų projektas ir URBELAC yra akivaizdus Europos Parlamento paramos tarptautinei diplomatijai miestų lygmenyje rezultatas.

Medeljinas, Kolumbija

Udaipurvatis, Indija

Džengdžou, Kinija

Monrealis, Kanada

» *Būtina drauge sukurti urbanizacijos modelį, kuris būtų tvarus, saugotų gamtą bei gamtos išteklius ir mažintų išmetalus, teršiančius mūsų miestus, kenkiančius mūsų vaikų sveikatai ir prisidedančius prie visuotinio atšilimo.* «

ir pilietinės visuomenės žiniomis bei patirtimi. ES miestų plėtros tinklo programa URBACT yra pagrindinis žinių ir patirties šaltinis, kuriuo remiantis vykdomas vietos veiksmų planavimas.

[gyvendinant ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programą buvo sukurti bendri bandomieji projektai, kurių ilgalaikę ateitį užtikrina ES ir kitų pasaulio šalių valdžios institucijų, mokslinių tyrimų agentūrų ir verslo atstovų pasirašyti susitarimo memorandumai.

Gerai pavyzdžiai

[gyvendinant šią programą Parma (Italija) buvo suporuota su Frederiktonu (Kanada). Šio Kanados miesto Paveldo, miestų planavimo, plėtros ir viešųjų darbų departamentas bendradarbiauja su Parmos Lygių galimybių tarnyba ir Europos projektų tarnyba. Siekdami stiprinti vietos demokratiją, abu miestai siekia

išsiaiškinti kliūtis, trukdančias marginalizuotoms grupėms dalyvauti politikoje, bei šių kliūčių priežastis ir ieško būdų, kaip jas pašalinti ir sukurti įtraukesnę miestų aplinką.

Italijos miestas Bolonija bendradarbiauja su Ostinu (Jungtinės Valstijos) įvairiausiose srityse, pradedant sveikesnio vietos maisto sistemos kūrimu bei efektyvaus išteklių naudojimo gerinimu ir baigiant atsparumo klimato kaitai stiprinimu. Be to, miestai išsamiai nagrinėja bendradarbiaujamojo miestų valdymo klausimus. Ostinas nusprendė, kad jo Tvarumo valdyba turėtų užmegzti glaudesnius ryšius su Ekonominės plėtros tarnyba.

Roterdamas (Nyderlandai) bendradarbiauja su Suratui (Indija). Miestai bendrai sprendžia vandentvarkos klausimus – kaip užtikrinti geriamojo vandens kokybę, sumažinti pramoninių nuotekų keliamą vandens taršą, apsaugoti nuo potvynių ir veiksmingai valyti nuotekas. Roterdamas tapo Suratui daug žinančiu partneriu, turinčiu didžiulės patirties vandentvarkos srityje. Savo ruožtu Suratas pamokė Roterdamą, kaip spręsti daug didesnio masto problemas, ir įkvėpė šį Olandijos miestą kitaip pažvelgti į sunkumus, su kuriais jam tenka susidurti. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://europa.eu/!Pr79bv>

<http://www.iuc.eu/>

<http://world-cities.eu/>

Christian Specht, Manheimio mero pirmasis pavaduotojas

Manheimas, suporuotas su Čongčingu pagal ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programą

Kokia Manheimio dalyvavimo ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programoje pridėtinė vertė? Kokie pagrindiniai šio bendradarbiavimo rezultatai?

Nuolatinė ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programos komandos ir Europos Komisijos pagalba, bendradarbiavimas su Kinijos Liaudies Respublikos nacionalinės plėtros ir reformų komisija ir veiksmingas darbas, įskaitant vizitus į abi šalis, užtikrino sparčią mūsų santykių su Čongčingu pažangą. Be to, mūsų bendri su Kinija veiksmai kėlė didžiulį ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programos ir žiniasklaidos susidomėjimą, todėl Manheimas sulaukė tarptautinio dėmesio. 2018 m. spalį planuojamas iškilmingas geležinkelio jungties tarp Manheimio ir Čongčingo atidarymas bei 2019 m. numatyta aukšto lygio tarptautinė konferencija, bendradarbiaujant su Vokietijos žurnalu „Handelsblatt“, yra pagrindiniai bendradarbiavimo rezultatai, prabėgus 16 mėnesių nuo projekto pradžios.

Koks yra miesto vaidmuo tarptautiniame bendradarbiavime? Ar jūs tikite „miestų diplomatijos“ idėja?

Miestai yra pagrindiniai veikėjai, kai reikia įgyvendinti naujus sprendimus ir pagerinti miestiečių gyvenimo kokybę. Tarptautiniai šių pagrindinių veikėjų mainai leidžia kurti novatoriškas idėjas ir padidina žinių bagažą. Kai miestai dalyvauja įgyvendinant tarptautines strategijas, veiksmai, kurių imamasi, tampa praktiškesni, pragmatiškesni ir labiau orientuoti į sprendimus, taigi lieka mažesnė tikimybė, kad vadovaujamosi vien tik politiniais interesais. Didėjant euroskeptiškumui ir stiprėjant nacionalistinėms nuotaikoms, miestų ir regionų lyderiai gali suvaidinti pagrindinį vaidmenį – padėti tiesti tiltus ir nugaleti kylantį nepasitenkinimą. Todėl, mano nuomone, miestų diplomatija turėtų tapti neatsiejama Europos Sąjungos išorės politikos krypties dalimi, visų pirma siekiant Jungtinių Tautų nustatytųjų tvarios plėtros tikslų.

Ką patartumėte Europos miesto merui, nusprendusiam pirmą kartą dalyvauti ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programoje?

ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programa orientuota į spartų projektų įgyvendinimą, todėl teikia nuolatinę konsultaciją ir techninę bei finansinę pagalbą. Manheimio atveju, didžiulė Europos Komisijos ir Kinijos nacionalinės plėtros ir reformų komisijos pagalba užtikrino tiesioginę prieigą prie pagrindinių politikos formuotojų ir aukštų verslo atstovų, su kuriais užmegzti ryšius vien miesto iniciatyva nėra taip paprasta. Todėl kiekvienam miestui, norinčiam labiau įsitraukti į pasaulio ekonomiką, stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą ir sulaukti greitų bei apčiuopiamų rezultatų, primygtinai siūlau dalyvauti ES tarptautinio miestų bendradarbiavimo programoje. Be to, rekomenduoju nuo pat proceso pradžios įtraukti į jį vietos verslo ir mokslinių tyrimų partnerius, nes didžiąją daugumą mūsų vykdomo projekto veiksmų ir uždavinių, atitinkančių bendrus tikslus ir interesus, lėmė apskritojo stalo diskusijos su vietos įmonėmis ir Kinijos partneriais.

Lietuva – pažangesnio regioninės plėtros kelio paieškos

Nuo 2004 m., kai Lietuva tapo ES nare, ji padarė didžiulę pažangą prekybos ir verslo sektoriuose, siekdama atitikties aukštiems Sąjungos standartams. ES investicijos paskatino ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, tačiau norėdama padidinti savo konkurencingumą Europoje ir pasaulyje, šalis turėtų daugiau dėmesio skirti verslui ir švietimui.

Lietuva, užimanti 65 300 kv. kilometrų plotą ir turinti šiek tiek mažiau nei 3 mln. gyventojų, yra didžiausia ir labiausiai į pietus nusidriekusi iš trijų Baltijos šalių. Lietuva yra Rytų Europos šalis, įsikūrusi palei Baltijos jūrą, besiribojanti šiaurėje su Latvija, pietuose ir rytuose su Baltarusija, pietuose su Lenkija ir Kaliningrado sritimi (Rusijos eksklavas) – į pietvakarius.

Reljefui būdinga ežerų gausa ir derlingas dirvožemis žemumose. Šalies gamtiniai ištekliai yra ariamoji žemė, durpės ir gintaras (sustingę sakai). Tapusi ES nare, Lietuva gerokai padidino eksportą į ES rinkas – 2017 m. Lietuvoje pagamintų prekių eksportas išaugo iki 70 proc. Vyriausybė vykdo aktyvią kampaniją, siekdama į šalį pritraukti užsienio investicijų ir toliau plėtoti eksporto rinkas.

2017 m. šalies bendrasis vidaus produktas (BVP) išaugo 3,9 proc. Planuojama, kad 2018 m. šis rodiklis išaugs dar 3,2 proc. Dėl palankios geografinės padėties šalyje puikiai išvystytos transporto jungtys, veikia modernus jūrų uostas ir įdiegtas klestintis IT tinklas. Be to, Lietuvoje išsilavinusi, tačiau pigi darbo jėga.

Lietuvos gerai išvystyta privataus verslo ekonomika yra orientuota į tokius gamybos ir paslaugų sektorius, kaip maisto, naftos ir chemijos produktų, IT, finansinių paslaugų, transporto, statybos, biotechnologijų, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bei turizmo.

Mokymosi kreivė

Darbo rinkos sąlygos ir toliau gerėja – 2017 m. nedarbo lygis siekė 7 proc., o bendras darbuotojų skaičius sudarė 1,467 mln. Remiantis Eurostato duomenimis, Lietuva pirmuoja Europoje, 30-34 m. amžiaus grupėje turėdama daugiausiai aukštąjį išsilavinimą įgijusių žmonių. Šalyje labai populiarus mokymasis internetu ir beveik visi jauni specialistai moka anglų kalbą.

Infrastruktūra, verslui palankus požiūris, didėjančios talentingų specialistų gretos ir vieni mažiausių atlyginimų Europoje gali pritraukti į šalį užsienio investicijų. Beje, Lietuvai reikėtų daugiau dėmesio skirti įmonių dinamiškumui bei konkurencingumui ir švietimo bei mokymo sistemos pritaikymui darbo rinkos poreikiams.

2016 m. svarbiausi Lietuvos ekonomikos sektoriai buvo šie: didmeninė ir mažmeninė prekyba, transportas, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos (32,2 proc.), pramonė (22,1 proc.) ir viešojo administravimo, gynybos, švietimo, sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų veikla (14,5 proc.).

Didžiąją eksporto dalį sudaro perdirbti naftos produktai, trašos, kviečiai, mašinos ir įrenginiai, chemikalai, plastikas, tekstilė ir maisto produktai. Palyginti su ES vidurkiu, šalies gamybos sektorius, grindžiamas mažo ir vidutinio sudėtingumo technologijomis, yra didelis.

Klestintis IRT sektorius pritraukė kai kurias Baltijos valstybėse didžiausias technologijų bendroves. IT, lazerinėms technologijoms, biotechnologijai, nanotechnologijai ir medžiagų mokslui tenka vis svarbesnis vaidmuo šalies ekonomikoje.

Žemės ūkis, kuris yra antras pagal dydį šalies ekonomikos sektorius, nuo seno svarbus Lietuvai tiek socialine, tiek ekonomine prasme. Šiuo metu dirbamoji žemė sudaro iki 60 proc. viso žemės ploto, o miškų ūkis – 32 proc. 42 proc. šalies gyventojų gyvena kaimiškose vietovėse.

2004 m. Lietuvai tapus ES nare, šis sektorius buvo iš esmės reformuotas, siekiant atitikties labai aukštiems Sąjungos maisto saugumo standartams. 2016 m. 19,4 proc. Lietuvos eksporto sudarė žemės ūkio ir maisto produktai, visų pirma grūdai, bulvės, cukriniai runkeliai, linai, daržovės, jautiena, pienas, kiaušiniai, kauliena, sūris ir žuvis. Šalyje plečiasi ekologinis žemės ūkis, kuriam skirtas plotas yra antras pagal dydį Baltijos šalyse. ➤

SANGLAUDOS POLITIKOS INVESTICIJŲ POVEIKIS LIETUVOJE

SPARTUS PRIARTĖJIMAS PRIE ES VIDURKIO: 2004-2016 m. laikotarpiu Lietuva maždaug 25 procentiniais punktais priartėjo prie ES vidurkio – nuo maždaug **50 proc.** ES vidurkio pagal BVP vienam gyventojui 2004 m. iki **75 proc.** 2016 m. Šie skaičiai rodo, kad šalis pasiekė slenkstį tarp mažiau išsivysčiusio regiono ir pereinamojo laikotarpio regiono. Jei ne ES investicijos, BVP vienam gyventojui būtų buvęs beveik 4 procentiniais punktais mažesnis.

FINANSŲ IR EKONOMIKOS KRIZĖS NEIGIAMŲ PADARINIŲ ŠVELNINIMAS: ES lėšos ne tik prisidėjo prie BVP bei užimtumo augimo, bet ir padėjo sumažinti neseniai kilusios ekonomikos krizės neigiamus padarinius. Jos padėjo išlaikyti reikiamame lygmenyje viešąsias investicijas (2010-2012 m. laikotarpiu ES lėšos sudarė beveik **80 proc. visų viešųjų investicijų** Lietuvoje).

DAUGIAU IR GERESNIŲ DARBO VIETŲ: 2015 m. 15-64 m. amžiaus grupės nedarbo lygis pakilo 1,4 procentinio punkto, kai tuo tarpu vidutinis nedarbo lygis buvo 2,3 procentiniais punktais mažesnis. Be to, **61 proc. sukurtų darbo vietų** yra aukštos arba labai aukštos kokybės (t. y. darbai, reikalaujantys aukštesnės darbuotojų kvalifikacijos ir sukuriantys didesnę pridėtinę vertę). Beveik pusė (47 proc.) sukurtų darbo vietų yra nuolatinės.

MVĮ GALIMYBIŲ GAUTI FINANSAVIMĄ STIPRINIMAS: ES fondams teko svarbus vaidmuo finansuojant MVĮ kreditų krizės, kurią sukėlė ekonomikos krizė, laikotarpiu – daugeliui įmonių tai padėjo nenutraukti veiklos. Maždaug 60 proc. paskolų buvo skirta apyvartiniam kapitalui ir padėjo išsaugoti verslą. Be to, ES finansavimas išsaugojo investicijas į naujas technologijas ir padėjo tobulinti gamybos procesus. 2007-2013 m. programavimo laikotarpiu **11 000 MVĮ** buvo suteikta galimybių gauti finansavimą, o **2 400 privačių įmonių** panaudojo ES lėšas inovacijoms diegti.

GERESNI APLINKOS STANDARTAI: buvo uždaryta nemažai sąvartynų, neatitikusių ES standartų, o perdirbamų atliekų kiekis išaugo daugiau nei 10 procentinių punktų. Pagerinus vandentiekos ir nuotekų valymo infrastruktūrą, 2011-2015 m. laikotarpiu prie nuotekų tinklų neprisijungusių gyventojų skaičius sumažėjo **24 proc.**, o prie vandentiekos tinklų neprisijungusių gyventojų – **15 proc.**

PRISIDĖJIMAS SIEKIANT KLIMATO KAITOS TIKSLŲ, VISŲ PIRMA ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO SRITYJE: ES lėšos yra pagrindinis daugiabučiams skirtų energijos vartojimo efektyvumo priemonių finansavimo šaltinis. Iki 2015 m. pabaigos renovuota 4,4 proc. daugiabučių, pastatytų iki 1993 m. Iki 2014 m. energijos vartojimo efektyvumo priemonės, įdiegtos 5,4 proc. viešųjų pastatų, padėjo **beveik 3 proc. sumažinti bendrą metinį energijos suvartojimą.**

UŽTIKRINTA PRIEIGA PRIE SPARTAUS PLAČIAJUOSČIO INTERNETO: ES finansavimas prisidėjo prie plačiajuosčio interneto ryšio infrastruktūros Lietuvoje sukūrimo. 2012 m. **plačiajuosčio interneto ryšys aprėpė 97 proc.** visos šalies teritorijos – 35 proc. visų e. paslaugų sukurta naudojantis ES lėšomis.

NOVATORIŠKI SPRENDIMAI STIPRINA VISAGINO POTENCIALĄ

Visaginas neketina nuleisti rankų, nors neseniai buvo višiams laikams sustabdyta Ignalinos atominė elektrinė, užtikrinusi visaginiečiams sotesnį gyvenimą. Miestas, kuriame vyravo vienintelė pramonės šaka, virs moderniu regiono centru su palankiomis sąlygomis verslui.

Mieste kuriamas naujas pramonės parkas, padėsiantis generuoti novatoriškus technologinius spendimus ir gamybos naujoves. Visagino parkas inovatyviai pramonei vystyti „Smart Park“ iškilis buvusioje karinio miestelio teritorijoje.

Pirmiausia planuojama išvalyti teritoriją, nugriauti nereikalingus parko veiklai pastatus ir sutvarkyti aplinką. Komplekse turėtų būti plėtojamas smulkus ir vidutinis verslas, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros projektai. Projekto tikslas yra pritraukti stambių investicijų į šį regioną.

Didžiausias medicininių kvėpavimo priemonių Europoje gamintojas investuoja 10 mln. EUR į antros gamyklos Lietuvoje statybą. Pirmajame plėtros etape įmonė ketina įdarbinti apie 200 inžinerijos, gamybos, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros specialistų.

Įmonės Visagino filialas mieste jau kuria partnerystes ir planuoja per artimiausią dešimtmetį padidinti darbuotojų skaičių iki tūkstančio. Nuo 2016 m. jame organizuojami profesiniai mokymai vietos profesinės mokyklos mokiniams, besimokantiems mechatronikos.

Projektui įgyvendinti skirta daugiau nei 2,9 mln. EUR, iš kurių beveik 1,3 mln. EUR – ES lėšos.

PAŽANGŪS KLAIPĖDOS UNIVERSITETO ŽINGSNIAI

Klaipėdos universiteto studentų miestelyje buvo baigtas Jūrinio slėnio branduolio kūrimo ir studijų infrastruktūros atnaujinimo projekto (JŪRA) II etapas. Naujajame mokslinių laboratorijų pastate įrengta bendra mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bei inovacijų infrastruktūra ir sumontuota mokslinių tyrimų įranga, siekiant pažangiosios specializacijos sektoriaus mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros atnaujinimo ir plėtojimo.

Naujausia mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros infrastruktūra skirta moksliniams tyrimams, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros komercinimui ir pakrančių aplinkos bei jūrinių technologijų tyrimams ir taikomajai veiklai biomedicinos, fizikos mokslų ir inžinerijos srityse, naudojantis puikiai įrengtomis laboratorijomis.

Įgyvendinus projektą naujajame pastate atsirado 80-ies darbo vietų auditorijos mokslininkams bei tyrėjams ir keturios laboratorijos, iš kurių trys yra visiškai įrengtos. Projektas sustiprino mokslo tiriamąją veiklą, paskatino bendradarbiavimą mokslo ir mokslinių tyrimų srityse su kitais ūkio subjektais, kaip antai institucijomis bei įmonėmis, ir paspartino mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros komercinimo procesus.

Projektą finansavo ES struktūriniai fondai ir valstybės biudžetas.

GEBĖJIMŲ VILNIAUS JUNGTINIAME GYVYBĖS MOKSLŲ CENTRE GAUSA

Lietuvos sostinėje buvo atidarytas modernus biotechnologijų ir molekulinės medicinos mokslinių tyrimų, studijų ir technologinės plėtros centras. Kiekvienais metais čia dirba daugiau nei 200 tyrėjų bei apie 80 mokslinio-pedagoginio personalo ir studijuoja daugiau nei 160 doktorantų ir 300 bakalauro ar magistro studijas baigusių studentų. Jame įrengtas biotechnologijų verslo inkubatorius studentų ir tyrėjų įsteigtiems startuoliams.

Šis centras tapo puikiu naujos rūšies daugiapakopio švietimo įstaigų ir įmonių bendradarbiavimo pavyzdžiu. Centro statyba kainavo 41 075 805 EUR, iš kurių 37 757 019 EUR skyrė ERPF. Jo tikslas yra pritraukti daugiau studentų į naujas biotechnologijų ir molekulinės medicinos studijų kryptis ir plėtoti jų praktinius gebėjimus atsižvelgiant į pažangiosios specializacijos prioritetus.

Šiame centre dirba iškilūs mokslininkai – profesorius S. Klimašauskas, kuriam neseniai buvo suteikta prestižinė Europos mokslinių tyrimų tarybos dotacija patyrusiems mokslininkams, ir profesorius V. Šikšnys, 2016 m. nominuotas Nobelio chemijos premijai gauti.

DAUGIAU INFORMACIJOS

www.gmc.vu.lt

PLAČIAJUOSTIS RYŠYS PASIEKĖ KAIMO VIETOVES

Įgyvendinant projektus RAIN ir RAIN-2 nutiesta 9 132 km šviesolaidinio kabelio linijų. Šiandien 98,7 proc. Lietuvos gyventojų turi prieigą prie plačiajuosčio ryšio. Sukurtomis projekto galimybėmis jau gali naudotis ryšio operatoriai ir teikti paslaugas galutiniams vartotojams – kaimo mokykloms, bibliotekoms ir viešojo interneto centrams, vietos valdžios įstaigoms, kaimo vietovių gyventojams ir verslo įmonėms.

RAIN projektų metu sukurta infrastruktūra, kuriai suteikta 20 metų garantija, pasiekė apie milijoną kaimo gyventojų. Projektui „Kaimišųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuostis tinklas RAIN“ įgyvendinti buvo skirta 81 696 552 EUR, iš kurių 72 857 822 EUR skyrė ERPF.

Ši infrastruktūra atvėrė galimybes gauti nuolatinės, patikimos ir saugios teksto, garso ir vaizdo perdavimo paslaugas. Plačiajuostis tinklas suprojektuotas taip, kad jo greitį būtų galima padidinti minimaliomis išlaidomis.

RAIN-2 projektas kandidatavo į Europos Komisijos 2015 m. skelbtą konkursą Europos plačiajuosčio interneto apdovanojimams ir tapo vienu iš penkių nugalėtojų. Jis buvo įvertintas geriausiu „Socialinio ir ekonominio poveikio bei prieinamumo“ nominacijoje.

DAUGIAU INFORMACIJOS

www.placiajuostis.lt

KELIAS LINK OLIMPINIO AUKSO KLAIPĖDOJE

Modernus plaukimo baseinas Klaipėdoje yra dar vienas reikšmingas miesto sporto ir sveikatinimo paslaugų plėtros etapas. Plataus užmojo planas dėl olimpinis standartus atitinkančio baseino statybos gimė maždaug prieš dešimt metų. Jį entuziastingai palaikė profesionalūs regiono sportininkai ir sportininkės, reaguodami į Lietuvos plaukikų laimėjimus tarptautinėse varžybose.

Tada miesto valdžia nusprendė žengti dar toliau ir statyti daugiafunkcij centrą, atitinkantį ir profesionalių sportininkų, ir miesto gyventojų lūkesčius.

Šis baseinas yra pirmasis Baltijos šalyse, pastatytas naudojantis naujausiomis technologijomis. Projektuojant baseiną buvo atsižvelgiama į aplinką tausojančius sprendimus. Pastato energijos vartojimo efektyvumo klasė yra A+, jame įrengti saulės kolektoriai, gaminantys elektrą daugiafunkciam centrui, elektrinių transporto priemonių įkrovos stotis ir pan.

Baseinas atitinka FINA standartus: yra 50 metrų ilgio, turi 10 plaukimo takelių, starto bokštelių ir tribūną žiūrovams.

Daugiau nei baseinas

Pagrindinis baseino uždavinys yra teikti neformaliojo ugdymo, sveikatingumo ir poilsio paslaugas. Vienas technologinių sprendimų yra galimybė keisti baseino gylį ir vandens temperatūrą, kad baseiną būtų galima lengvai pritaikyti vaikų plaukimo treniruotėms, nėsčiųjų sportui, vandens gimnastikai, žmonėms su negalia ir senyvo amžiaus lankytojams.

Baseine įrengta specializuota devynių metrų gylio nardymo šachta, pritaikyta profesionalų mokymui. Joje galės treniruotis Lietuvos jūrų laivyno kariškiai, šalies povandeninės archeologijos specialistai, išgarėję savo tyrimais Baltijos jūroje, ir narai gelbėtojai.

Bendra projekto kaina – 16,6 mln. EUR, iš jų 11,6 mln. EUR skyrė ES struktūriniai fondai, 4 mln. EUR Klaipėdos savivaldybė ir 1 mln. EUR valstybės biudžetas. ■

Kilti drauge greitai ir aukštai

Lietuvos finansų ministras Vilius Šapoka pasakoja apie tai, kaip šalis įsisavina ES investicijas konkurencingumui ir našumui didinti.

Lietuva puikiai įsisavina 2014-2020 m. skirtas ES lėšas. Kuo tai svarbu ir naudinga Lietuvos gyventojams?

Šiuo metu pagrindinis mūsų prioritetas yra stiprinti šalies konkurencingumą ir didinti jos produktyvumą. Daugiau investuojame į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, inovacijas, mažąsias ir vidutines įmones bei IT plėtrą. Kartu su ES investicijomis pritraukėme 463,8 mln. EUR privačių investicijų šalies įmonėms remti.

Dėl investicijų į IT infrastruktūrą mūsų internetas yra vienas sparčiausių pasaulyje.

Kaip ne kartą sakiau, mano vizija yra „Lietuva – aukštųjų technologijų sostinė“ su palankiausia mokesčių aplinka investicijoms į aukštąsias technologijas ir jų kūrimą. Tai reiškia gerai apmokamus darbus ir mūsų šalies pirmavimą finansinių technologijų, lazerių, atsinaujinančiosios energijos, biotechnologijų ir finansinių technologijų bendrovių kūrimo srityse.

Lietuva yra maža šalis, bet tikrai gali tapti lydere, nes svarbiausia yra ne šalies dydis, o jos talentingi žmonės, atvirumas naujoms idėjoms ir aiški vizija. Taip sakydamas noriu priminti pasakojimą apie rūpestingą mamą, kuri nori, kad jos sūnus kiltų saugiai – žemai ir lėtai. Nei joks jaunas pilotas, nei Lietuva to nenori. Jei iš tiesų nori kilti, turi kilti greitai ir aukštai!

Man ateities Lietuva yra drąši šalis su išsilavinusiais žmonėmis, kylanti greitai ir aukštai.

Kokį poveikį sanglaudos politika turi Lietuvos realiajai ekonomikai, stiprinant verslo konkurencingumą ir kuriant darbo vietas?

2014-2020 m. laikotarpiu numatyta skirti 1 mlrd. EUR verslumui ir įmonių kūrimui, verslo našumui, inovacijoms ir moksliniams tyrimams, tarptautiškumui, eksportui ir verslo vystymui regionuose, mažesniajam energijos suvartojimui pramonėje ir žmoniškųjų išteklių konkuren-

cingumui. Taip pat remiame įmones, investuojančias į naujas gamybos technologijas, procesų naujovių diegimą ir skaitmeninimą, pereinant prie ketvirtosios pramonės revoliucijos.

Nepaisant ERPF bendrų investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas, našumas Lietuvoje auga ne taip sparčiai. Kokių priemonių imasi Vyriausybė šiai problemai spręsti?

Remiantis pirminiais 2017 m. duomenimis, darbo našumas per vieną faktiškai dirbtą valandą Lietuvoje augo sparčiausiai visoje ES (11 proc.). Pasaulio banko 2018 m. verslo ataskaitoje Lietuvai skirta 16-ta vieta iš 190 šalių. 2016-2017 m. įgyvendinta reforma pagerino sąlygas verslui. 2019 m. įsigaliosianti naujoji mokesčių sistema bus itin palanki ekonomikos augimui ir užsienio bendrovių pritraukimui į Lietuvą. 2021 m. darbo jėgos apmokestinimas Lietuvoje taps konkurencingiausiu Baltijos šalyse. Finansinių technologijų plėtrai esame numatę patrauklią ir lanksčią reglamentavimo aplinką.

» *Man ateities Lietuva yra drąši šalis su išsilavinusiais žmonėmis, kylanti greitai ir aukštai.* «

ES investicijos yra skiriamos kiekvienam inovacijų ciklo etapui. Be to, ES investicijos skiriamos ir aktyvesniam viešojo sektoriaus bendradarbiavimui su verslu.

Pažangus požiūris į Europos struktūrinius ir investicijų fondus reiškia apyvartinių fondų ir kitų finansų inžinerijos priemonių naudojimą. Pateikite pavyzdį, kaip įvairių fondų ir finansavimo formų derinimas padėjo išspręsti konkrečią problemą Lietuvoje.

Mes toliau tobuliname savo finansines priemones. 224 mln. EUR ES lėšų skyrėme tam, kad padėtume įmonėms gauti finansavimą, visų pirma investicijas į akcinį kapitalą. Priemonės sukurti geresnę reglamentavimo aplinką aprėpia vyriausybės finansuojamą paramą užsienio investuotojams, mėlynosios kortelės sistema, iniciatyvą „Start-up Visa“ ir naujajį Lietuvos darbo kodeksą, užtikrinantį didesnį lankstumą verslui ir darbuotojams. Daugiabučiams modernizuoti ir jų energijos vartojimo efektyvumui pagerinti išleidome vertybinius popierius (žaliąsias obligacijas) ir skyrėme 500 mln. EUR ES paramos per finansines priemones.

Kalbant apie ES vidutinį BVP vienam gyventojui, Lietuvos pasiekimai yra įspūdingi, tačiau jos regionų išsivystymo skirtumai tebėra tokie pat ar net didesni, palyginti su situacija prieš narystę ES. Ką manote apie šį reiškinį? Kokių priemonių imasi Vyriausybė šiai padėčiai ištaisyti?

Regionų specializacijos strategijos yra kuriamos atsižvelgiant į jų privalumus ir trūkumus, stengiantis pritraukti į šiuos regionus verslą ir žmones. ES investicijos padėjo mums sukurti geros kokybės infrastruktūrą. Skatiname savivaldybes veiksmingai ja naudotis, stengiantis kurti darbo vietas ir pritraukti naujas investicijas. Taigi ketiname parengti finansinių paskatų savivaldybėms sistemą ir naują investicijų planavimo metodiką.

Kaip Lietuvos vyriausybė galėtų prisidėti prie bendrojo tikslo supaprastinti sanglaudos politiką valdžios institucijoms ir naudoti gavėjams?

Visų pirma, būtina peržiūrėti reglamentavimą ES lygmeniu. Nacionaliniu lygmeniu mes peržiūrime, paprastiname ir optimizuojame administravimo procesus institucijoms ir naudoti gavėjams. Be to,

itin pažangūs IT sprendimai padeda mums sumažinti administracinę našta ir palengvinti projekto įgyvendinimą.

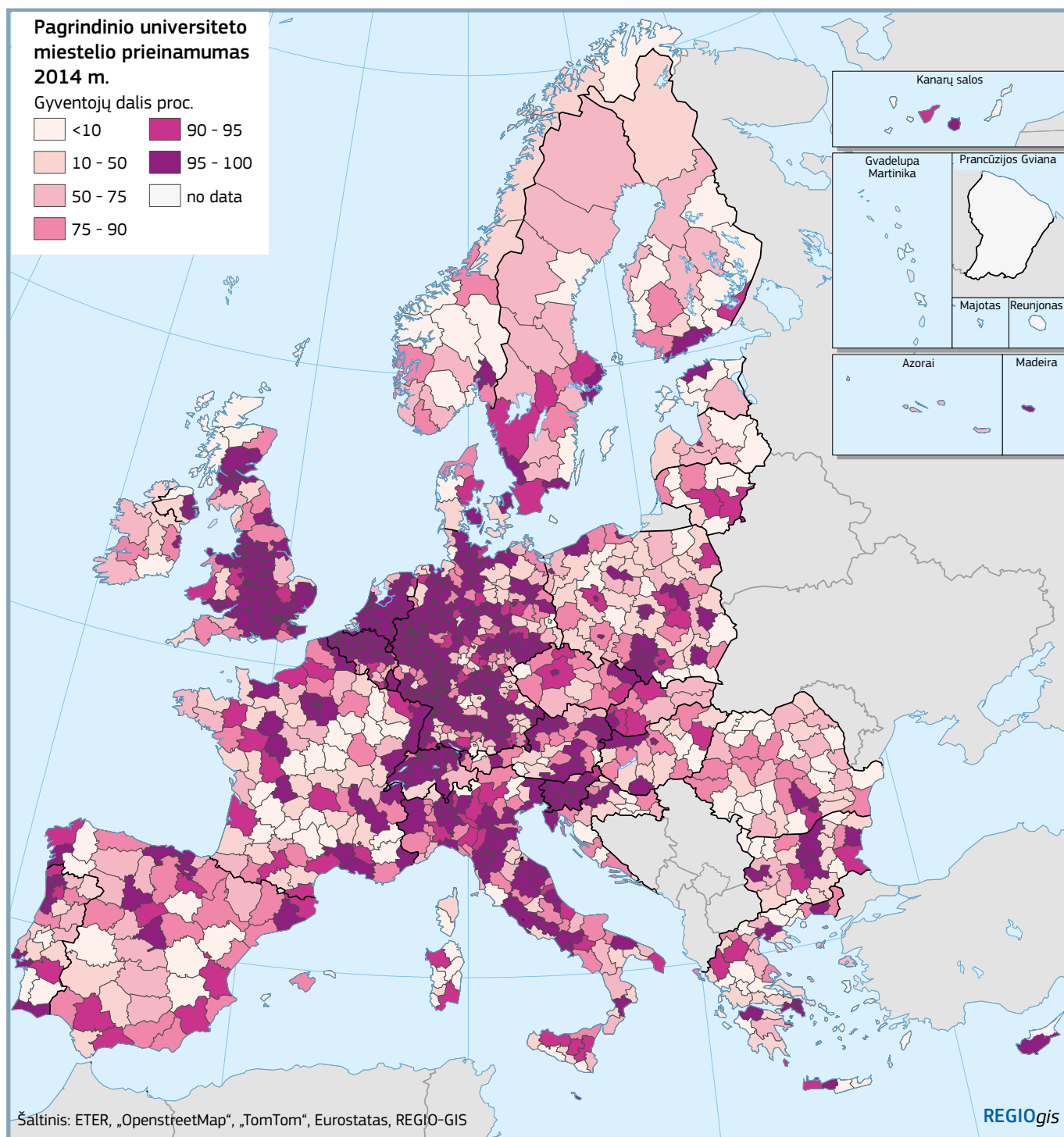
Kalbant apie kitą ESI fondų finansavimo laikotarpį (2021-2027 m.), kokie būtų sanglaudos politikos prioritetai ir jų įgyvendinimo mechanizmai Lietuvoje?

Privalome ir toliau investuoti į žmogiškąjį kapitalą – išsilavinimą bei gebėjimus, taip pat į inovacijas, mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, sveikatą ir verslo, mokslinių tyrimų sektoriaus bei kitų sektorių bendradarbiavimą, kad užtikrintume integracinį savo šalies augimą ir pasiektume ES vidurkį. Šių tikslų neįmanoma pasiekti be sanglaudos politikos, užtikrinančios deramus finansinius išteklius ir prisiimančios bendro finansavimo įsipareigojimus, atspindinčius realią šalies ekonomiką. Būtina ir toliau stiprinti sanglaudos politikos orientavimąsi į rezultatus ir jos lankstumą, proporcingumą bei supaprastinimą. ■

Universitetų prieinamumo skirtumai regionuose ir teritorijose

Tinkamas aukštojo mokslo prieinamumas gali tapti svarbiu regiono plėtros ir patrauklumo veiksniumi. Europoje universitetų yra daug. 82 proc. ES ir ELPA (Europos laisvosios prekybos asociacijos) gyventojų gyvena netoli vieno ar daugiau universitetų, kuriuos automobiliu galima pasiekti per 45 minutes.

Vis dėlto daugiau nei 22 proc. NUTS-3 regionų, kuriuose gyvena 14 proc. visų gyventojų, universitetų prieinamumas yra ganėtinai blogas (mažiau nei pusei šių regionų gyventojų).

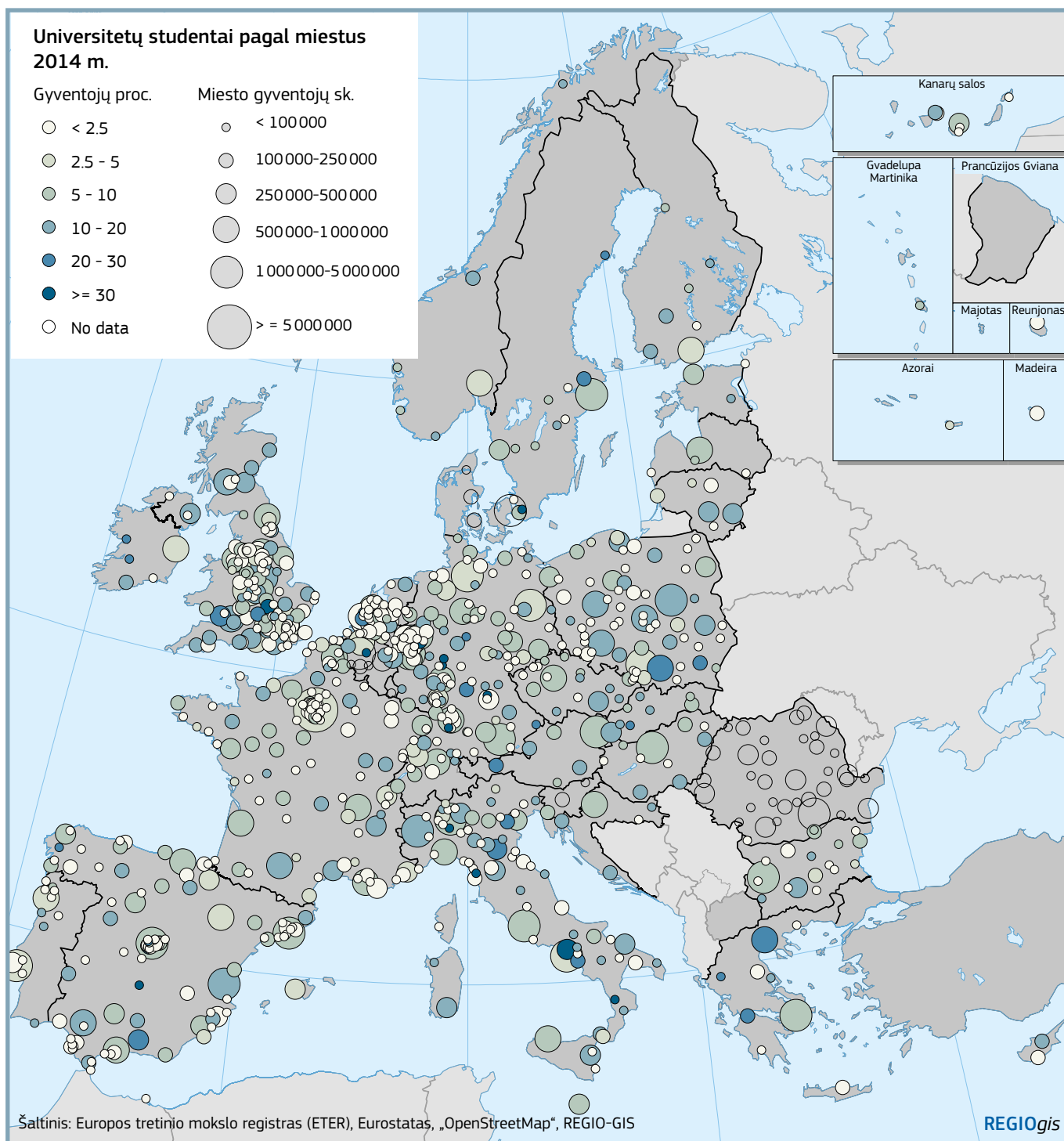
Universitetų studentai pagal miestus 2014 m.

Be kita ko, universitetai yra svarbūs socialinėms ir ekonominėms funkcijoms, kurias vykdo miestai. Į miesto universitetus įstoję asmenys vidutiniškai sudaro daugiau nei 6 proc. to miesto gyventojų. Vidutinio dydžio miestuose (nuo 250 000 iki milijono gyventojų) šis procentas yra didesnis. 38 miestuose universitetų studentų skaičius, padalytas iš bendro miestų gyventojų skaičiaus, yra didesnis nei 20 proc. Daugelyje šių miestų, kaip antai Bolonijoje (Italija), Oksforde (JK), Krokovoje (Lenkija) ir Levene (Belgija), universitetai gyvuoja jau kelis šimtmečius.

Atliekant analizę naudotasi Europos tretinio mokslo registro (ETER) duomenimis ir atsižvelgta į gyventojų pasiskirstymą 1 kv. kilometre bei kelionės trukmę visame kelių tinkle. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

ETER: <https://www.eter-project.com>

SUSTABDYTOS AKIMIRKOS IŠ REINO KRAŠTO-PFALCO

2014-2020 m. ERPF programų lėšos, kuriomis finansuojami moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, parama MVĮ, klimato apsaugą gerinančios priemonės ir tarpvalstybiniai projektai, padeda Reino kraštui-Pfalciui įgyvendinti projektus vietoje. ERPF yra svarbus Reino krašto-Pfalco ramstis skatinant regiono ekonomikos augimą, diegiant inovacijas ir suteikiant galimybę įmonėms, savivaldybėms, mokslinių tyrimų įstaigoms ir piliečiams pasinaudoti sanglaudos politikos teikiama nauda.

04

01

05

02

06

03

07

01 Įmonė „Dr. Boy“ sukūrė modulinį instrumentą įpurškiamojo formavimo dalims ir įvairioms tuščiavidurėms formoms gaminti.

02 Eifelio regiono Bitburgo ir Priumo apylinkėse buvo įrengta 220 kilometrų ilgio 14 žygio maršrutų per uolėtas vietas, tankius miškus ir žydinčias pievas.

03 Įmonė EWM sukūrė ketvirtosios pramonės revoliucijos standartus atitinkančius suvirinimo procesus, padėjusius sukurti daugiau darbo vietų ir padidinti pardavimus.

04 „Fischer“ sukūrė energijos ir gėlo vandens suvartojimo mažinimo ir išsklaidytos šilumos panaudojimo grandinėms šildyti sistemą, dėl kurios išmetamas CO₂ kiekis sumažėja daugiau nei 80 tonų per metus.

05 „Gründungsbüros“ įsteigė Kaizerslauterno, Koblenco, Landau, Mainco ir Tryro universitetų bendro finansavimo biurus.

06 Naujas medicininis spindulinės terapijos prietaisas, kurį sukūrė „IRT Systems GmbH“, spindulinės terapijos seanso metu tikrina ligoniui paskirtos dozės pasiskirstymą „realiuoju laiku“.

07 „Schreinerei Gerlach“ įkūrė mechaninio apdirbimo centrą su kompiuteriniu skaitmeniniu valdymu, siekdamas sustiprinti konkurencingumą ir užtikrinti nuolatinės darbo vietas.

08 „SD Blechtechnologie“ investavo į savo gamybos įmonę ir pagerino energijos vartojimo efektyvumą – dabar išmetamas CO₂ kiekis sumažėja apie 40 tonų per metus.

09 Įgyvendinus projektą „Wanderwunder Moselsteig Weinbergspfad“, buvo įrengtas 365 kilometrų kelias palei Mozelio upę nuo Perlo iki Koblenco, jungiantis kultūrinės ir kaimiškosias vietas.

10 Įgyvendinant tarpvalstybinį projektą „Robotix“, kuriamos robotų technikos mokymo ir mokslinių tyrimų sąsajos, norint įsteigti pramoninės robotų technikos nuolatinių mokslinių tyrimų centrą.

11 SESAM partneriai iš Lotaringijos, Saro krašto, Liuksemburgo ir Reino krašto-Pfalco sudaro galimybes įgyti bendrosios kompetencijos tarpvalstybinėje darbo rinkoje.

12 Projekto „SeRaMCO“ vykdytojai atlieka stipraus, patvarus ir tvirto betono gamybai reikalingų užpildų cheminę analizę.

09

10

11

12

DAUGIAU INFORMACIJOS

ERDF Rhineland-Palatinate: www.efre.rlp.de

Interreg: <https://mwvlw.rlp.de/de/themen/wirtschafts-und-innovationspolitik/interreg/>

DUOMENŲ CENTRAS

2007–2013 m. ERPF ir SF lėšų panaudojimo apžvalga

2018 m. vasaros pabaigoje Europos Komisija paskelbė naujausius finansinius duomenis apie Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir sanglaudos fondo (SF) lėšų panaudojimą 2007–2013 m. laikotarpiu.

Nepaisant iššūkių, su kuriais teko susidurti Europos Sąjungai 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, 2018 m. vasaros pabaigoje buvo panaudota 97,7 proc. ERPF ir SF lėšų, kurios ir toliau naudojamos įprastu tempu.

2007–2013 m. daugiametės finansinės programos (DFP) pradžioje ERPF ir SF skyrė valstybėms narėms 270,9 mlrd. EUR bendram didelės pridėtinės vertės projektų, kurių tikslas mažinti ES regionų atotrūkį, finansavimui. Šis reikšmingas finansinis paketas buvo paskirstytas dviem pagrindiniams tikslams – konvergencijai ir regionų konkurencingumui bei užimtumui. Be to, buvo iškeltas ir trečias tikslas – stiprinti valstybių narių tarpvalstybinį bendradarbiavimą.

Kiek buvo išmokėta ir kiek prarasta?

Siekiant užtikrinti, kad programų įgyvendinimo pradžia nevėluotų dėl lėšų stygiaus, per pirmuosius trejus biudžeto ciklo metus išankstiniams mokėjimams buvo skirta 23,9 mlrd. EUR. Pagal paraiškas, gautas nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2017 m. kovo 31 d. (nauja valstybė narė Kroatija galėjo teikti paraiškas iki 2018 m.), Europos Komisija atlygino 231 mlrd. EUR išlaidų, taikant nustatytą 95 proc. ribą (Išskyrus Graikijai) ir likusius 5 proc. sumokant užbaigus projektą.

Šiuo rezervu siekiama apsaugoti ES mokesčių mokėtojų interesus, užtikrinant, kad būtų sugrąžintos valstybei narei neteisėtai sumokėtos sumos. Iki 2018 m. vasaros pabaigos iš šių 5 proc. (ar daugiau, jei valstybė narė pateikė paraišką dėl

ribinės vertės neviršijančio išlaidų atlyginimo) 6,1 mlrd. EUR išmokėta 19-kai valstybių narių už tarpvalstybinio bendradarbiavimo projektų vykdymą, tuo tarpu 14 valstybių narių prarado (neteko) 2,6 mlrd. EUR dėl užbaigtų ar besibaigiančių programų.

Pinigai buvo prarasti dėl to, kad valstybės narės savo galutinėje paraiškoje nepareikalavo likusių 5 proc. išlaidų atlyginimo, arba dėl Europos Komisijos auditorių aptiktų pažeidimų. Tais atvejais, kai 5 proc. rezervas nepadengė neteisėtai sumokėtų sumų, vasaros pabaigoje iš dviejų valstybių narių už tarpvalstybinio bendradarbiavimo projektų vykdymą buvo susigrąžinta 12,3 mln. EUR suma.

ERPF ir SF asignavimai pagal sandorių rūšis

mln. EUR	SF	ERPF	Iš viso
Pradinis asignavimas	70 075	200 822,2	270 897,2
Išankstinis finansavimas	7 478,9	16 413,4	23 892,3
Tarpiniai mokėjimai	58 730	172 221,9	230 951,9
Mokėjimai užbaigus programą	2 204,6	3 926,4	6 131
Įsipareigojimų panaikinimas (n+2 / n+3)	209,7	809	1 018,6
Įsipareigojimų panaikinimas užbaigus programą	790,1	1 786,7	2 576,9
Lėšų susigrąžinimas užbaigus programą (2018 08 21)	-	12,3	12,3
Asignavimas dar nebaigtas (2018 08 31)	661,6	5 664,8	6 326,4

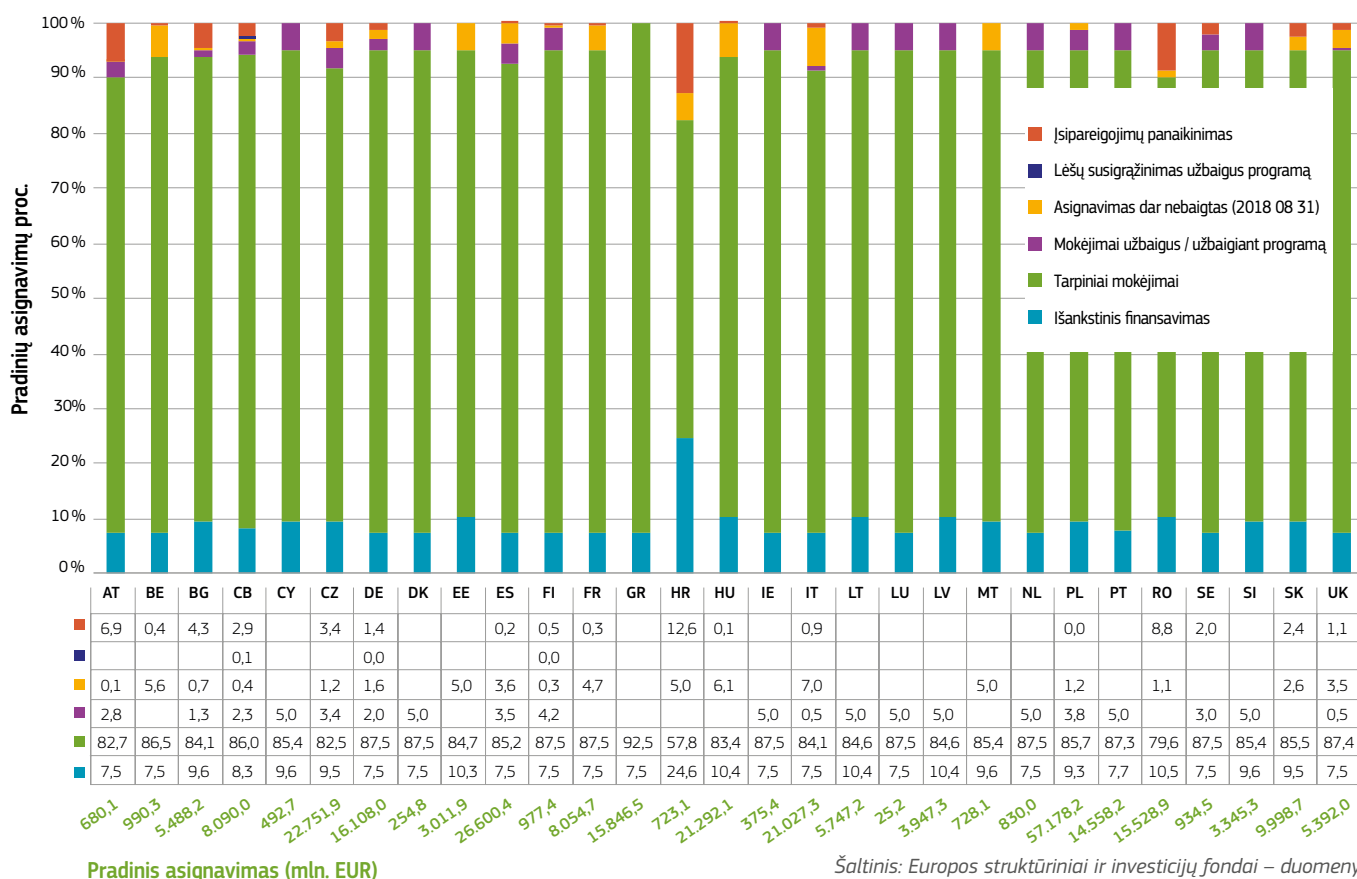
Atsižvelgdama į tikėtiną investicijų mastą ir akcentuodama veiksmingų rezultatų siekimą, Europos Komisija nustatė įsipareigojimų panaikinimo taisyklę n+2 arba n+3 ir taip užtikrino finansinę drausmę bei paspartino biudžeto įgyvendinimą. Vadovaujantis šia taisykle, lėšos turi būti įsisavintos iki antrųjų metų pabaigos (n+2), išskyrus valstybes nares, kurių BVP 2001-2003 m. laikotarpiu buvo mažesnis kaip 85 proc. ES-25 vidurkio. Jose lėšos turi būti įsisavintos iki trečiųjų metų pabaigos (n+3).

Siekdama neutralizuoti finansų krizės pasekmes, Komisija leido 2007 m. įsipareigojimams šios taisyklės netaikyti, padalijo įsipareigojimus iš šešių ir po vieną šeštąją 2007 m. biudžetinių įsipareigojimų pridėjo prie 2008 m. ir 2013 m. biudžetinių įsi-

pareigojimų. Be to, Komisija pasielgė lanksčiai ir labiausiai finansų krizės paveiktoms valstybėms narėms atlygino 10 proc. daugiau išlaidų, siekiant per kelis daugiamečius finansinius laikotarpius etapais vykdomus projektus ir programų pakeitimus pritaikyti prie naujų iššūkių nepakenkiant bendriems politikos tikslams. Vis dėlto pritaikius įsipareigojimų panaikinimo taisykles n+2 arba n+3, 12 valstybių narių už tarpvalstybinio bendradarbiavimo projektų vykdymą prarado 1 mlrd. EUR.

Toliau pateikiama bendra padėtis pagal valstybes nares ir sandorių rūšis, o išsamesnę informaciją apie sumas rasite ESI fondų atvirųjų duomenų platformoje adresu <http://europa.eu/!Pv48jv>.

ERPF ir SF asignavimai pagal sandorių rūšis ir valstybes nares

Gal turite klausimą, kurį norėtumėte aptarti būsimuose *Panoramos* DUOMENŲ CENTRO straipsniuose?

Gal turite duomenų rinkinį, kurį norėtumėte pasiūlyti įkelti į ESI fondų atvirųjų duomenų platformą?

Jei taip, rašykite e. pašto adresu REGIO-A3-BUDGET-TEAM@ec.europa.eu

Tarpreregioninis bendradarbiavimas veikia!

2018 m. pradžioje tarpreregioninio bendradarbiavimo programa INTERREG EUROPE nusprendė apžvelgti politikos pokyčius ir tarpreregioninio bendradarbiavimo projektų poveikį. Neseniai paskelbtoje ataskaitoje pateikiami akivaizdūs naudos įrodymai.

Dirbti su partneriais yra naudinga, juolab, kad su jais galima pasidalyti galimais sprendimais ir gerą patirtimi. Vienoje Europos vietoje išbandyti sprendimai gali pagreitinti pokyčius kituose regionuose, dalyvaujančiuose tarpreregioninio bendradarbiavimo projektuose.

INTERREG EUROPE yra visas valstybes nares apimanti tarpreregioninė bendradarbiavimo programa, kurią bendrai finansuoja Europos regioninės plėtros fondas (ERPF). INTERREG EUROPE projektuose dalyvaujančios viešosios ar privačios ne pelno organizacijos iš visos Europos veikia išvien regioninės plėtros politikos srityje.

Jų bendradarbiavimas yra neįpareigojantis. Jos dalijasi patirtimi ir gerąją praktiką su projekto partneriais ir šia politika suinteresuotomis šalimis, kartu ieškodamos regioninių problemų sprendimo būdų.

Atsižvelgiant į tai, kad rezultatams pasimatyti reikia laiko, įrodymai surinkti iš anksčiau įgyvendintos programos INTERREG IVC, kuri bendrai finansavo tarpreregioninio bendradarbiavimo projektus 2008-2014 m.

Partnerių apklausa ir pokalbiai su pasirinkta grupe įrodė, kad neįpareigojantis bendradarbiavimas iš tikro virto realiu pokyčiu. Ataskaitoje pateikiama dvidešimt įkvepiančių pasakojimų, kaip projektai gali paskatinti pokyčius ir pagerėjimą.

Naudingo bendradarbiavimo pavyzdžiai

Projektas **PROSESC** padėjo Norfolkio grafystės (JK) verslo paramos inkubatoriui sukurti savo inovacijų viziją, perkelti Vokietijos gerąją patirtį tiekimo grandinės inovacijų srityje ir tapti grafystės inovacijų centru.

„Jei ne projektas „Hibridiniai parkai“, šių sodų čia nebūtų. Paprastai žaliosios erdvės Maltoje nebūdavo projektuojamos. Šis projektas davė postūmį įgyti ekspertinių žinių.“

Malcolm Borg, „Heritage Enterprise“, projektas „Hibridiniai parkai“

TARPREGIONINIO BENDRADARBIAVIMO REZULTATAI

Įgyvendindama projektą **FIN-EN**, Italijos Lombardijos regiono finansų įstaiga sukūrė naują finansinių priemonių rinkinį ir IT sistemą joms pritaikyti, atsiskaityti ir stebėti, pasinaudojusi iš JK perimta gerąja praktika.

Įgyvendindama projektą **MOG**, Vengrijos Centrinio Dunantūlio regiono Inovacijų agentūra sukūrė judumo sistemą, jungiančią kaimo vietovių žmones, prekes ir paslaugas su aplinkiniais miestais. Iš Vokietijos perimta geroji patirtis padėjo sustabdyti kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimą ir sušvelninti aplinkos taršą.

Įgyvendinant projektą **VITOUR LANDSCAPE**, Italijos ir Austrijos geroji patirtis padėjo į Pasaulio paveldo sąrašą įtraukti Vokietijos Aukštutinio Reino vidurupio slėnio asociacijai imtis veiksmų ir iniciatyvų dėl geresnės šio paveldo apsaugos ir išsaugojimo. ■

” Mūsų projekto iniciatorius ir katalizatorius yra geroji patirtis, įrodanti, kad viskas yra įmanoma. Tai patvirtina mūsų bendradarbiavimas su kolegomis iš Austrijos. Jei jie nebūtų ja pasidaliję, mes nebūtume nuveikę tiek daug. “

Nico Melchior, į Pasaulio paveldo sąrašą įtraukto Vokietijos Aukštutinio Reino vidurupio slėnio asociacija, projektas VITOUR LANDSCAPE

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.interregeurope.eu/projectresults>

DALIJIMASIS GERĄJA PRAKTIKA... IR SĖKME

- › Rumunijoje klasteriai naudojami nauja paramos sistema savo valdymui gerinti, sukurta pasinaudojus partnerių iš Prancūzijos, Austrijos ir Vengrijos (CLUSTERIX) gerąja praktika;
- › Austrijos miestas Lincas turi naują bendrą erdvę kultūros ir kūrybos sektorių atstovams, įkvėptą gerosios praktikos iš Suomijos (CREA.RE);
- › Oukenshoas (JK) prisidėjo prie vėjo jėgainės statybos, kad užtikrintų bendruomenei pajamų kitiems energiją taupantiems projektams – šia patirtimi pasidalijo partneris iš Danijos (RENERGY);
- › Švedijos miestas Linšopingas, pasinaudojęs savo partnerio iš Italijos patirtimi, įgyvendino miesto sodininkystės ir mokymosi gamtoje projektą, norėdamas sustiprinti socialinę savo bendruomenės sanglaudą („Hibridiniai parkai“).

PROJEKTAI

ECOWAVE PARVEŽĖ GIBRALTARUI 2018 M. „ENERGY GLOBE“ APDOVANOJIMĄ

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
224 497 EUR**

**ES ĮNAŠAS
67 349 EUR**

Bangų energijos jėgainės prie Britanijos užjūrio teritorijos Gibraltaro uolos tikslas yra gaminti elektrą ir ją aprūpinti vietos elektros energijos tinklą. Šis projektas prisidėjo prie bangų energijos komercinimo visame pasaulyje ir sukūrė darbo galimybių kelioms vietos įmonėms.

Energy Globe“ apdovanojimai skiriami gamtos ir išteklių išsaugojimo bei apsaugos ir atsinaujinančiosios energijos šaltinių bei tvarios gerosios praktikos projektams. Bandomasis projektas ECOWAVE, kurį finansavo Europos regioninės plėtros fondas, įrodė, kad bangų energija yra veiksmingas ir ekonomiškai sprendimas vietovėse, kurios pernelyg mažos saulės energijos plokštėms ir vėjo jėgainėms.

ECOWAVE jėgainė buvo įkurta prie Gibraltaro uolos karinės prieplaukos, veikusios Antrojo pasaulinio karo metu. Unikali forma plūdurai yra tvirtomis „rankomis“ pritvirtinti prie prieplaukos. Bangoms kilnojant šiuos plūdurus aukštyn ir žemyn, biologiškai skaidūs degalai perduodami į krante sumontuotą jėgainę, kurioje virsta hidrauliniu skysčiu. Šis tekėdamas suka elektros generatorių, kuris gamina šviesią elektros energiją ir perduoda ją į Gibraltaro elektros energijos tinklus.

Komerciniai aspektai

Projekto įgyvendinimo metu bangų energijos jėgainė buvo sėkmingai ir be jokių tiekimo trukdžių ar žalos prijungta prie Gibraltaro elektros energijos tinklų. Įveikusi keletą kliūčių, susijusių su bangų energijos pramonės komercinimu, ECOWAVE tinkamai išnaudojo savo novatorišką technologiją ir įkūrė atsinaujinančiosios energijos jėgainę gerokai mažesnėmis sąnaudomis, nei bangų energijos pramonės pirmtakai.

Įgyvendinant šį bandomąjį projektą buvo sumažintas nepalankių jūros oro sąlygų poveikis, nes jėgainė pastatyta krante, kur ją lengviau valdyti ir prižiūrėti. Jėgainės sistema reaguoja į plūdurų duomenis realiuoju laiku. Kai bangos yra pernelyg aukštos, sistema automatiškai pakelia plūdurus virš jūros paviršiaus ir nuleidžia juos tik tada, kai praeina audra.

Ekologiškumas

Buvo imtasi rimtų priemonių siekiant užtikrinti, kad ECOWAVE atitiktų regiono aplinkosaugos ir turizmo reikalavimus. Pastatyta ant nenaudojamo molo jėgainė nekelia jokio pavojaus laivybai, mažiau matoma nuo kranto ir gausiai lankomų paplūdimių, be to, nekelia triukšmo.

Sistema nekelia žalos vietos jūros augalijai ir gyvūnijai, nes plūdurai yra vandens paviršiuje ir prijungti prie prieplaukos (žmogaus rankų darbo konstrukcijos), o ne prie jūros dugno. Be to, jėgainėje naudojamas biologiškai skaidus hidraulinis skystis nekelia taršos.

Nenaudojamos prieplaukos atkūrimas atnešė naudos Gibraltaro turizmui ir prekybai, nes dabar ši vieta atvira lankytojams.

Įmonė „Eco Wave Power“ jau yra užregistravusi 13 patentų ir pasiekusi didžiausią prijungimo prie elektros energijos tinklų valandų skaičių. Dabar ji planuoja statyti 5 megavatų bangų energijos jėgainę, kuri aprūpins Britanijos užjūrio teritoriją 15 proc. visos joje pagaminamos elektros energijos. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.ecowavepower.com/>

PROJEKTAI

HAMBURGO ATSINAUJINANČIŪJŲ ENERGIJOS ŠALTINIŲ „KALNAS“ SIEKIA NAUJŲ AUKŠTUMŲ

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
9 140 000 EUR**

**ES ĮNAŠAS
4 435 703 EUR**

Buvęs sąvartyno pylimas virto nauju Hamburgo traukos centru. Georgsverderio saloje esantis Energijos kalnas, kuriame įrengtas informacijos centras ir žaliosios erdvės, aprūpina šio Vokietijos miesto gyventojus atsinaujinančiąja energija.

Hamburgo tarptautinė statybos paroda yra sukūrusi ir įgyvendinusi ne vieną darnios, aplinką tausojančios ir socialiniu požiūriu subalansuotos miesto erdvių plėtros projektą. Ji buvo paskelbusi sąvartyno, buvusio didžiausioje Elbės upės Georgsverderio saloje, pertvarkymo konkursą. Projektas, kurį įgyvendinant buvo pasirinktas konkursą laimėjęs dizainas, baigtas 2013 m.

Nuodingas pylimas tapo atsinaujinančiosios energijos simboliu

Georgsverderio sąvartyne buitinės ir toksiškos pramoninės atliekos buvo kaupiamos ne vieną dešimtmetį. 1980-ųjų pradžioje sąvartynas buvo uždarytas, tačiau netrukus pastebėta, kad į gruntinį vandenį ėmė skverbtis dioksinais. 40 m aukščio pylimą ir podirvį teko sutvirtinti vandeniui nepralaidžia plastiko membrana. Siekiant sutvarkyti buvusį sąvartyną ir apsaugoti gruntinį vandenį, ne vienerius metus buvo atliekami sudėtingi techniniai darbai.

Vėliau buvusio sąvartyno vieta buvo užpilta žemėmis. Dabar čia žaliuoja pievos ir auga krūmai. Įvertinus puikias vėjo sąlygas, 2000-ųjų pradžioje ant kalno buvo įrengti pirmieji vėjo generatoriai. Dabar itin galinga vėjo jėgainė ir saulės energijos plokštės aprūpina elektra tūkstančius namų ūkių.

2013 m. Energijos kalnas buvo atvertas lankytojams. Jie gali užsukti į informacijos centrą su interaktyviais daugialypės terpės ekranais ir pasidomėti šios vietovės istorija ir pertvarka.

Be to, lankytojai gali sužinoti apie šiuolaikinį atliekų tvarkymą, antrinio perdirbimo būdus ir dar daug įdomaus, juolab, kad pastate iš arti galima apžiūrėti techninę įrangą ir gruntinio vandens valymo bei atsinaujinančiosios energijos įrenginius. Centras taupiai vartoja energiją.

Energijos kalnas puikiai įsilieja į žaliąsias Georgsverderio erdves. Žmonės gali kalną supančiu taku užkopti į patį viršų, mėgautis šviežiu oru ir grožėtis uosto bei miesto centro panorama. Be to, takas gali būti panaudotas įvairioms veikloms.

Šis vadinamasis „Horizonto takas“ yra tarsi kalną juosiantis baltas žiedas, matomas iš toli, ir jau tapo Hamburgo simboliu. Tamsiu paros metu jis apšviečiamas šviesos diodais. Takas pagamintas iš grąžinamajam perdirbimui tinkamų medžiagų, o jo nesibaigianti forma simbolizuoja antrinio perdirbimo ir žiedinės ekonomikos svarbą. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.facebook.com/energieberggeorgswerder/>

PROJEKTAI

RUMUNIJOJE ATVERS DURIS MODERNUS LAZERIŲ IR BRANDUOLINĖS FIZIKOS CENTRAS

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
310 946 691 EUR**

**ES ĮNAŠAS
255 933 558 EUR**

2019 m. Rumunijos mieste Megureleje duris atvers modernus branduolinės fizikos mokslinių tyrimų ir pritaikymo centras, kuriame bus įdiegtos lazerinės technologijos.

Šios bendrovės, įsteigtos įgyvendinat projektą „Sinchroninio spinduliavimo infrastruktūra ir branduolinė fizika“ (ELI-NP), veikloje taip pat dalyvauja partneriai iš Vengrijos („ELI Attosecond Light Pulse Source“) ir Čekijos Respublikos („ELI-Beamlines“).

Centre įrengti du didelės galios lazerinės sistemos padaliniai ir jau pradėti trijų lazerio spindulių, kurių potenciali išėjimo galia yra 100 teravatvalandžių, viena petavatvalandė ir 10 petavatvalandžių, bandymai. Jame taip pat bus įdiegta lazerio spindulių perdavimo sistema.

Komeraciniai aspektai

Kai kurios centro laboratorijos – skirtos optikos ir eksperimentinei tikslinei gamybai – jau veikia. Pagrindinėje laboratorijoje sumontuoti mikro- ir nanostruktūrų gamybos įrenginiai, įskaitant kietųjų kūnų nanostruktūrų geresnei lazerio impulsų sugerčiai gamybos sistemą, kurie nuolatos atnaujinami.

Šioje laboratorijoje pradėti moksliniai tyrimai, ruošiantis pirmiesiems eksperimentams su didelės galios lazeriais. Laboratorija taip pat dalyvauja magistrantūros ir doktorantūros švietimo programose mikro- ir nanotechnologijų srityje.

Centre diegiama gama spindulių sistema ir kuriami eksperimentams su gama spinduliais reikiami prietaisai. Kai kurie šių prietaisų jau parengti naudoti. Pagrindinis šios srities tikslas yra atlikti eksperimentus su mažos ir didelės energijos gama spinduliais. Centro tyrėjai bendradarbiauja su tarptautiniu moksliniu komitetu ir yra atlikę sėkmingą parengiamąjį eksperimentą JAV Djuko universitete. Centre ir toliau ketinama dirbti šioje srityje.

Be to, centre atliekami branduolinės rezonansinės fluorescencijos (NRF) – proceso, kurio metu branduolys sugeria ir skleidžia gama spindulius – eksperimentai. Centre sumontuoti įrenginiai veiksmingai atpažįsta gama spindulius aukštos spinduliuotės sąlygomis, tuo tarpu NRF metodas bus pritaikytas objektų vidaus ar skerspjūvio tiksliajai trimatei rentnografijai ir tomografijai atlikti. Tai puikus įvairiausių medžiagų neardomųjų bandymų metodas.

Be to, čia kuriamas silicio elementų detektorius – prietaisas, leisiantis išmatuoti astronominių reiškinių, kaip antai Didžiojo sprogimo ar supernovų sprogimų, reakcijas.

Šiuo metu ELI-NP centre dirba daugiau nei 150 tyrėjų iš 26 šalių. Tikimasi, kad 2020 m. tyrėjų iš užsienio skaičius išaugs iki 300. Naujojo centro paslaugomis galės naudotis ELI-NP partnerių ir išorės mokslininkai. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.eli-np.ro/>

DARBOTVARKĖ

SPALIO 18-19 D.

Sofija (BG)

7-asis ES strategijos dėl Dunojaus regiono metinis forumas

SPALIO 19 D.

Bruselis (BE)

Sanglaudos politika po 2020 m. ir tvari pertvarka

LAPKRIČIO 20-21 D.

Insbrukas (AT)

2-asis ES strategijos dėl Alpių regiono metinis forumas

TEISINIS PRANEŠIMAS

Nei Europos Komisija, nei joks Komisijos vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2018

PDF: ISSN 1725-8227

Leidžiama atgaminti, jei nurodomas šaltinis.

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo tvarka reglamentuojama Sprendimu 2011/833/ES (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Naudoti ir atgaminti nuotraukas ar kitą medžiagą, kurios autorių teisės nepriklauso ES, galima tik turint autorių teisių turėtojo leidimą.

Šis žurnalas spausdinamas anglų, prancūzų, vokiečių, bulgarų, graikų, ispanų, italų, lenkų ir rumunų kalbomis naudojant perdirbtą popierių. Internetėje jį galima skaityti 22 kalbomis adresu http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/information/publications/panorama-magazine/

Šio numerio turinys buvo baigtas rengti 2018 m. rugsėjo mėn.

© Europos Sąjunga, 2018

Printed in Belgium

NUOTRAUKOS (PUSLAPIAI):

Viršelis: Žvilgsnis į Vilnių (Lietuva) iš paukščio skrydžio © „Thinkstock“ / „prosign“

3 puslapis: © Europos Sąjunga

4 puslapis: © „iStock“ / „vencavolrab“

6 puslapis: © „iStock“ / „ronstik“

7 puslapis: Martin Eichinger © Philipp Monihart

8 puslapis: © Bukarešto savivaldybė, Rumunija

9 puslapis: © EuropaBüro der Bayerischen Kommunen

10 ir 11 puslapiai: © Pasaulio bankas

12-15 puslapiai: © Europos Sąjunga

16 puslapis: Ligoninė Kališe (Lenkija) © Andrzej Kurzynski; internetinės viktorinos laimėtojas © Europos Sąjunga

17 puslapis: Viljanuevos ir la Želtru uostas (Ispanija) © Sophie Pedroso; Belvalio aukštakrošnės (Liuksemburgas) © Alex Kaousche; Žvaigždžių pėdsakai virš nusausingto dumblo bokšto (Portugalija) © Eduardo Ventura

18 puslapis: © „iStock“ / „GilesMetcalfe“

19 puslapis: © Maria Ward Brennan

21 puslapis: © Stefania Manca; © Håkon Jentoft; © Valentina Schippers-Opejko

22 puslapis: © „Eurocities“

24 puslapis: © „Thinkstock“ / „shirophoto“

25 puslapis: © Europos Sąjunga

26 puslapis: Medellín © „Thinkstock“ / „tijnjaca“; Udaipur ©

„Thinkstock“ / „Babul Bhatt“; Džangdžou © „Thinkstock“ / „tenglong guo“; Monrealis © „Thinkstock“ / „rabbot75_1st“

27 puslapis: © Mannheimo miestas

28 puslapis: © „iStock“ / „Krivinis“

31 puslapis: © Visagino parkas; © „Jura“

32 puslapis: © Gyvybės mokslų centras

33 puslapis: © Klaipėdos savivaldybė

34 puslapis: © Lietuvos finansų ministerija

38 puslapis: 1. © „Dr.Boy“; 2. © Bitburgo ir Priomo apylinkės,

Eifelio regionas; 3. © EWM; 4. © „Fischer“;

5. © „Grundungsburos“; 6. © „JRT Systems GmbH“;

7. © „Schreinerei Gerlach“; 8. © „SD Blechtechnologie“;

9. © „Moselsteig Weinbergspfad“; 10. © „Robotix“;

11. © SESAM; 12. © „SeRamCo“

44 puslapis: © „Eco Wave Power Ltd“

45 puslapis: „Energieberg“ © „Stadtreinigung Hamburg“

46 puslapis: © ELI-NP

LIKITE PRISIJUNGĘ

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

[ec.europa.eu/commission/2014-2019/
cretu_en](http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en)
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

Leidinių biuras

Europos Komisija
 Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas
 Komunikacijų skyrius – Agnès Monfret
 Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
 E. paštas: regio-panorama@ec.europa.eu